

لبخند کودکان به روی کتاب

نامگذاری روزی با عنوان «کتاب، کودک و دانش آموز» فرصتی برای چشاندن لذت مطالعه به بچه هاست

عکس: قادر عارفی - فارس

بایرپایی نمایشگاههای کتاب از سوی وزارت امور خارجه

خلیج فارس در کتاب موج می زند

۳

برنامه های خانه کتاب در چهاردهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران

از تاریخ ۸۵/۹/۲۵ تا ۸۵/۹/۲۸

عنوان برنامه	زمان	مکان
همایش پیامبر اعظم (ص) در آینه آثار	یکشنبه ۲۸ آبان ۸۵ ساعت ۱۶:۳۰ تا ۱۷:۳۰	خانه کتاب، سرای اهل قلم
همایش توزیع (بررسی وضعیت توزیع کتاب در ایران)	سه شنبه ۲۹ آبان ۸۵ ساعت ۱۶ تا ۱۷	ساختمان فجر
سومین جشنواره نقد	چهارشنبه ۳۰ آبان ۸۵ ساعت ۱۷ تا ۱۹	خانه کتاب، سرای اهل قلم
پنجمین جشنواره کتاب و رسانه برتر	پنجشنبه ۳۱ آبان ۸۵ ساعت ۱۷ تا ۱۹	خانه کتاب، سرای اهل قلم

سید مهدی جهرمی، مدیرعامل خانه کتاب در نشست «شابک سیزده رقمی»:

نشر حرفه ای کتاب رابه متن می کشاند

نشست «شابک سیزده رقمی» عصر دیرروز با حضور مدیرعامل خانه کتاب، مدیر واحد شابک و جمعی از ناشران، کتابداران و علاقه مندان این حوزه در سرای اهل قلم خانه کتاب برگزار شد. در ابتدای این جلسه سید مهدی جهرمی مدیرعامل خانه کتاب درباره اهمیت کتاب و کتابخوانی در جامعه و دغدغه هایی که در این زمینه وجود دارد سخن گفت و با اشاره به جنبه های مختلف ظاهری و کیفی کتاب های منتشر شده عنوان کرده به اعتقاد من کیفیت تولید بستگی زیادی به حرفه ای بودن ناشر دارد. یعنی تا وقتی که نظام انتشارات ما مام از توزیع، تولید و مصرف به سمت حرفه ای بودن پیش نرود و ناشران غیر حرفه ای از پرخه نشر حذف نشوند امر نشر در کشور ما سامان نمی گیرد، حتی در مقوله محتوا هم، باور من این است که اگر ناشری، ناشر حرفه ای باشد ملاک و معیارهایی برای تولید کتاب خواهد داشت که آن ملاک و معیارها قطعا و جز ما همه فرهنگی و به صلاح جامعه خواهد بود.

کتاب و ولایت

باید بدان و مادران، بچه‌ها را از اول با کتاب محشور و ماتوس کنند. حتی باید بچه‌های کوچک با کتاب انس پیدا کنند.

بچه‌هایمان را هم از اول کودکی عادت بدیم که کتاب بخوانند. مثلا وقتی می‌خوانند بخوانند، کتاب بخوانند و وقتی که ایام روز فراقی هست، با مثلا روز جمعه‌ای که بازی می‌کنند، بخشی از آن را حتماً برای کتاب قرار بدهند. کتاب تابستان‌ها که بچه‌ها و جوانان تعطیل هستند، حتماً کتاب بخوانند؛ کتاب‌هایی را معین کنند، بخوانند و تمام کنند.

مصاحبه‌ی هم‌رئیس‌انقلاب با خبرنگار صداوسیما، پس از بازدید از ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ۱۳۷۷/۲۱

هدیه هفته کتاب به دانشجویان شاهد

اداره کل امور دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاه شهیدبختی به مناسبت هفته کتاب به دانشجویان واجد شرایط این اداره بن کتاب اهدا می‌کند.

به گزارش ستاد خبری هفته کتاب، این اداره اعلام کرد: دانشجویان شاهد و ایثارگر ورودی سال ۸۲ به‌بعد این دانشگاه می‌توانند برای دریافت بن کتاب از تاریخ ۱۳۰۵ تا ۱۳۰۶ بان به دفتر امور فرهنگی و فوق برنامه این اداره در دانشگاه مراجعه کنند.

اداره کل امور دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاه شهیدبختی همچنین با کرامی داشت هفته کتاب اعلام کرد: دانشجویانی که بن خرید کتاب این اداره را دریافت می‌کنند می‌توانند برای خرید در هفته کتاب از تخفیف ویژه این هفته در نمایشگاه‌های دانشگاه و دیگر مراکز فروش کتاب در بیرون دانشگاه برخوردار شوند. دانشگاه شهیدبختی به مناسبت هفته کتاب در دانشگاه‌های حقوق و ادبیات اقدام به برگزاری نمایشگاه کتاب کرده است.

عرضه نرم افزار پیشرفته کتابخانه‌های آموزشی

نرم‌افزار سیستم مدیریت کتابخانه‌های آموزشی، به منظور تقویت مدیریت کتابداران این مرکز در اختیار کتابخانه‌ها قرار می‌گیرد.

به گزارش خبرگزاری کتاب، در این نرم‌افزار که از سوی وزارت آموزش و پرورش در اختیار دبیرستان‌ها قرار می‌گیرد، اطلاعات کامل محصولات فرهنگی از جمله کتاب با لوح‌های فشرده آورده شده است. نرم‌افزار مدیریت کتابخانه‌های آموزشی ویژه کتابخانه‌های مدارس است. پیش از این تعدادی از کتابخانه‌های مدارس به این نرم‌افزار مجهز شده بودند.

در مرحله دوم اجرای برنامه به‌منظور تجهیز کتابخانه‌های نرم‌افزارهای مدیریت، قرار است این نرم‌افزار در اختیار ۲۰۰۰ مدرسه قرار گیرد. مسئولان بخش پژوهش کتاب و فعالیت‌های ادبی وزارت آموزش و پرورش قصد دارند با بررسی موضوع کتاب‌های درخواسی دانش‌آموزان از این نرم‌افزار به‌طور غیر مستقیم به نفعی دربره مطالعه‌ی دانش‌آموزان برسد.

برنامه تجهیز کتابخانه دبیرستان‌ها به نرم‌افزار سیستم مدیریت کتابخانه‌های آموزشی، از جمله برنامه‌های وزارت آموزش و پرورش در چهاردهمین هفته کتاب است که در این روزها، اجرای آن آغاز می‌شود.

کتابخانه‌های بم تجهیز می‌شود

در چهاردهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران، سه کتابخانه کانون فرهنگی هنری مساجد شهرستان بم تجهیز می‌شود.

به گزارش ستاد خبری هفته کتاب، طرح اهدای کتاب به ۵۰ کتابخانه کانون‌های فرهنگی هنری مساجد استان کرمان در دستور کار ستاد هفته کتاب اداره کل ارشاد استان قرار دارد.

در همین راستا سه کتابخانه کانون‌های فرهنگی هنری مساجد شهرستان بم تجهیز و سه کتابخانه در فرستگان و کشکویه و آسیابگاه سالندان شهر کرمان انتحام می‌شود.

تجهیز مدارس به نرم افزار کتاب نما

کتابخانه‌های مدارس به منظور معرفی کتاب‌های مناسب، به نرم افزار کتاب‌نما، مجهز می‌شوند.

منوچهر علویرو، کارشناس مسئول پژوهش کتاب و فعالیت‌های ادبی وزارت آموزش و پرورش با اعلام این خبر افزود: این نرم‌افزار فهرست توصیفی شش هزار جلد کتاب را در دسترس و استفاده از آن می‌تواند کتابداران و معلمان را در انتخاب کتاب‌های مناسب برای دانش‌آموزان راهنمایی کند. وی تأکید کرد، با توجه به اینکه اصلاً، با نام سال پیامبر اعظم (ص) نام‌گذاری شده اولویت در معرفی کتاب‌های موجود در نرم‌افزار، مربوط به شناخت پیامبر است.

به گفته علویرو، کتاب‌های معرفی شده، در شمارگان ۱۰ هزار نسخه و مناسب مدارس کشور به چاپ رسیده‌اند. این کارشناس مسئول افزود: علاوه بر کتاب‌هایی با موضوعیت شناخت پیامبر که حدود ۴۰۰ عنوان هستند، به کتاب‌های دیگری در زمینه ادبیات، هنر، علم و آموزش نیز پرداخته شده و تنها کتاب‌هایی با گزینیه‌های چهارجوبی معرفی نشده‌اند.

کارشناسی مسئول پژوهش و فعالیت‌های ادبی وزارت آموزش و پرورش تصریح کرد که مدیران مجبور نیستند برای خرید کتاب، خود را محدود به انتخاب این نرم‌افزار کنند و می‌توانند هر کتاب دیگری را که برای دانش‌آموزان مناسب دانستند به کتابخانه‌های مدارس ارائه دهند.

وی تأکید کرد، وزارت آموزش و پرورش هیچ گونه محدودیتی برای انتخاب موضوع کتاب و ارائه آن در مدارس ایجاد نکرده و کتاب‌هایی را که معلمان مناسب بداندند، مدیر مدرسه باید خریداری کنند.

با برپایی هشتمین نمایشگاه در استان خراسان رضوی مردم به استقبال کتاب‌ها رفتند

هشتمین نمایشگاه کتاب خراسان رضوی با حضور ۸۰۰ ناشر و ۵۰ هزار عنوان کتاب از ۲۳ استان به مدت یک هفته آغاز به کار کرده است.

پژمان معاون استانداری خراسان رضوی در این نمایشگاه افزایش شمارگان و عناوین کتاب منتشر شده در حوزه خراسان رضوی را نشان دهنده افزایش استقبال مردم و به خصوص جوانان از کتاب دانست.

به اعتقاد پژمان برای ارتقای فرهنگ مطالعه فقط پرداختن به بحث ادب و فرهنگ کافی نیست و ایجاد کارگاه‌های آموزشی، گامی برای تشویق جوانان به مطالعه و کتابخوانی است. وی بیان رویکرد مثبت دولت برای اشتغال زایی در این بخش گفت: برای توسعه امر کتاب و کتابخوانی و انتشار آن باید راهکارهای گسترش این فرهنگ در برنامه‌های ثابت شورای فرهنگ عمومی قرار بگیرد تا با نامین اعتبار مناسب، زحمات ناشران و نویسندگان به ثمر نرسند. مردم نیز از اثرات آن بهره‌مند شوند.

عرشه مستقیم کتاب

موسوی، مدرس و جامعه‌شناس درباره این نمایشگاه می‌گوید: نمایشگاه کتاب بهانه‌ای است برای گرداندن اوقات فراغت یا فرصتی است تا مردم و به خصوص دانشجویان بتوانند از عرضه مستقیم کتاب استفاده کنند.

موسوی دلیل استقبال مردم از نمایشگاه‌های استانی را مشکلات توزیع دانست و گفت: بسیاری از کتاب‌های روز و موفق در بازار فروش شهرستان‌ها ناموفق هستند و اینکه نه است که نمایشگاه کتاب تبدیل به یک کتابفروشی بزرگ می‌شود که تمام افراد جامعه با هر نوع رویکردی به سمت آن هجوم می‌آورند.

در هشتمین نمایشگاه کتاب خراسان ۲۵۰ میلیون تومان بن کتاب توزیع می‌شود. به گفته محمد کاظم دبیری سرپرست اداره امور فرهنگی با هماهنگی به عمل آمده، این بن به صورت ۲۰ درصد تخفیف در اختیار دانشجویان و مراکز فرهنگی قرار می‌گیرد.

کتاب کودک و دانش آموز

روزنامه کتاب هفته
در هفته کتاب
جمهوری اسلامی ایران

تلفن: ۰۲۱۸۵۰۰۰۰۰
پست: ۱۳۵

خلیج فارس در کتاب موج می زند

در نمایشگاه کتاب در دو همایش بین المللی از سوی وزارت امور خارجه در چهاردهمین هفته کتاب برگزار می شود. به گزارش ستاد خبری هفته کتاب، «عابعلی عبدالله»، رئیس مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه درباره همایش ها و برگزاری نمایشگاه کتاب گفت: «این دو نمایشگاه در همایش بین المللی آسیای مرکزی و قفقاز و همایش بین المللی فارس به حدود ۸۰ عنوان کتاب درباره مسائل مربوط به این حوزه دست یابند. این دو نمایشگاه به گفته رئیس مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، به مدت یک هفته ادامه دارد.

عبداللهی افزود: در نمایشگاه مربوط به همایش آسیای مرکزی و قفقاز ۱۵۰ عنوان کتاب مربوط به حوزه آسیای مرکزی و قفقاز ارائه می شود. وی تصریح کرد: همچنین علاقه مندان می توانند در نمایشگاه کتاب همایش بین المللی خلیج فارس به حدود ۸۰ عنوان کتاب درباره مسائل مربوط به این حوزه دست یابند. این دو نمایشگاه به گفته رئیس مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، به مدت یک هفته ادامه دارد.

برگزاری این دو نمایشگاه در حاشیه همایش های بین المللی از جمله برنامه های وزارت امور خارجه در هفته کتاب اسان است.

۴نمایشگاه در ۴شهر

درصورت حال به منظور تحقق اهداف فرهنگی مربوط به امور بین المللی، چهار نمایشگاه استانی از سوی وزارت امور خارجه در چهاردهمین هفته کتاب برگزار می شود. عابعلی عبداللهی، رئیس مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، در این باره گفت: «از آنجا که برگزاری نمایشگاه های کتاب می تواند در رونق امور فرهنگی موثر واقع شده و زمینه های مناسبی علاقه مندان به منبع مکتوب را فراهم سازد، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه همزمان با چهاردهمین هفته کتاب، اقدام به برگزاری چهار نمایشگاه در چهار شهر کرده است.»

عبداللهی افزود: در این چهار نمایشگاه حدود ۶۰۰ عنوان کتاب درباره امور بین المللی ارائه می شود. این کتاب ها محصولات مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه هستند.

وی شوه های تبریز، مشهد، اردبیل و خرم آباد را محل برگزاری نمایشگاه ها عنوان کرد.

این نمایشگاه ها، به مدت ۱۰ روز آماده پذیرایی از علاقه مندان به کتاب های حوزه امور بین الملل و سیاست امور خارجه هستند.

برگزاری چهار نمایشگاه استانی، از جمله برنامه های وزارت امور خارجه در هفته کتاب است که در راستای تحقق اهداف فرهنگی به اجرا درمی آید.

یار مهربان تا ۲۹ آبان فرصت دارد

مدیریت امور فرهنگی و فوق برنامه دانشگاه شهیدبختی به مناسبت چهاردهمین هفته کتاب مسابقه کتابخوانی برگزار می کند. به گزارش ستاد خبری هفته کتاب این مسابقه با عنوان «یار مهربان» بین دانشجویان ورودی سال ۱۳۸۵ تا تاریخ ۳۰ آبان برگزار می شود. مدیر امور فرهنگی و فوق برنامه دانشگاه شهیدبختی اعلام کرد: آخرین مهلت ثبت نام و تحویل کتاب مسابقه تا پایان وقت اداری روز ۲۹ آبان است. برگزار کنندگان این مسابقه اعلام کردند که ثبت نام کنندگان در این مسابقه باید ۳۰ آبان در کانکس شماره ۴ مدیریت امور فرهنگی و فوق برنامه دانشگاه حضور یابند و به وقت پذیرش کتاب خود را تحویل دهند. بین دانشجویان برگزیده این مسابقه جوایزی چون سکه بهار آزادی، بین کتاب و اشتراک نشریات تخصصی اهدا می شود.

مسابقه قرآن در دانشگاه سبزوار

کانون قرآن و عترت دفتر فرهنگ اسلامی دانشگاه آزاد واحد سبزوار همزمان با چهاردهمین هفته کتاب یک دوره مسابقه دانشجویی قرآن و عترت برگزار می کند. به گزارش ستاد خبری هفته کتاب این مسابقه به صورت کتبی و در رشته های تفسیر، تفسیر البلاغه، زندگی معصومین (ع) ترجمه انگلیسی قرآن کریم، صحیفه سجاده، نماز، احکام، زیارت عاشورا و زیارت جامعه کبیره برگزار می شود. در این مسابقه که به طور همزمان در واحدهای قرآن و عترت دانشگاه های تربیت معلم، پیام نور، علوم پزشکی و آموزشکده فنی امام خمینی (ره) سبزوار برگزار می شود، دانشجویان در رشته های انتخابی خود به رقابت می پردازند. مدیر دفتر فرهنگ اسلامی دانشگاه آزاد سبزوار اعلام کرد: دانشجویان علاقه مند می توانند برای شرکت در این مسابقه و ثبت نام در هر یک از رشته های آن به دفتر مرکزی فرهنگ اسلامی این واحد دانشگاهی مراجعه کنند.

در هفته کتاب انجام می شود

گشایش مرکز مشاوره و فروش کتاب های کودکان در کرمان

مرکز مشاوره و فروش کتاب های کودک و نوجوان استان کرمان در هفته کتاب افتتاح می شود. زهره شادروان، مسئول دبیرخانه جشنواره کتاب کودک اداره کل ارشاد استان کرمان در گفت و گو با خبرنگار کتاب گفت: مرکز مشاوره و فروش کتاب های کودکان و نوجوانان به مناسبت چهاردهمین دوره هفته کتاب روز سوم آفرام توسط مصطفی رحماندوست در پارک باغ ملی افتتاح می شود. وی افزود: فروش کتاب های مفید و پرگزاری کارگاه های کتابخوانی و روش مطالعه برای کودکان و نوجوانان و همچنین مشاوره برای مدارس و مهدکودک ها از برنامه های این مرکز مشاوره است.

محمودیه آبرآبادی، نویسنده:

کتاب های تکراری انگیزه خرید را کاهش می دهند

محمودیه آبرآبادی، بازرس انجمن نویسندگان کودک و نوجوان، موضوعات تکراری کتاب ها را یکی از عوامل بی علاقه شدن مخاطبان به کتاب می داند. آبرآبادی در گفت و گو با ستاد خبری هفته کتاب گفت: نظام آموزش ما دانش آموزان را به خواندن کتاب های درسی و تحصیل برای گذشتن از سد کنکور سوق می دهد و بچه ها مجبورند فقط کتاب درسی بخوانند.

به گفته وی، مردم ایران بیشتر برای خرید کتاب های آموزشی، کمک آموزشی، و تکنوری هزینه می کنند. این فعال ادبی حوزه کودک و نوجوان همچنین گفت: «باینکه کتاب، هنوز در ایران از سایر کشورها ارزان تر است اما همیشه از سبب خرید خانواده ها حذف می شود. برآبادی معتقد است، در چنین شرایطی کتاب های غیر جذاب و تکراری به کاهش انگیزه خرید کتاب در خانواده ها دامن می زند.

کتاب و ادبیات، روزی ضروری

محبوبه نجف خانی، مترجم آثار رولد دال، انتخاب یک روز به عنوان «روز کتاب و ادبیات» را کار بسیار سنجیده و بجای خوانند و گفت: این اقدام روزود از اینها باید انجام می گرفت.

محبوبه نجف خانی در گفت و گو با ستاد خبری هفته کتاب افزود: وقتی به ادبیات برای غنا بخشیدن به کل زندگی آدم ها به وجود آمده و انسان ها با خواندن ادبیات دارای تجربه مشترکی می شوند و تنها چیزی که باعث شناخت انسان از خود و دنیای اطرافش می شود ادبیات است. سالی یک روز برای کتاب و ادبیات بسیار کم است و باید حداقل ماهی یک بار با بخشی هفته ای یک روز را روز کتاب و ادبیات نام گذاری کنیم و برنامه های ویژه ای را برای این روزها در نظر بگیریم.

نشست «شابک سیزده‌رقمی» عصر دیروز با حضور مدیرعامل خانه کتاب، مدیر واحد شابک و جمعی از ناشران، کتابداران و علاقه‌مندان این حوزه، در سرای اهل قلم خانه کتاب برگزار شد.

دربندی این جلسه سیزده‌رقمی به‌عنوان مدیرعامل خانه کتاب درباره اهمیت کتاب و کتابخوانی در جامعه و دغدغه‌هایی که در این زمینه وجود دارد سخن گفت و با اشاره به جنبه‌های مختلف ظاهری و کیفی کتاب‌های منتشر شده عنوان کرد: به اعتقاد من کیفیت تولید بستگی زیادی به حرفه‌ای بودن ناشر دارد. یعنی تا وقتی که نظام انتشارات ما، از توزیع، تولید و مصرف به سمت حرفه‌ای بودن پیش نرود ناشران غیر حرفه‌ای از چرخه نشر حذف نشوند امر نشر در کشور ما سامان نمی‌گیرد. حتی در مقوله محتوا هم، باور من این است که اگر ناشری، ناشر حرفه‌ای باشد ملاک و معیار برای تولید کتاب خواهد داشت که آن ملاک و

دقیق مورد بررسی قرار گیرد و ما با حمایت منطقی و بجا از کتابفروشان در رونق آن کوشا باشیم.

جهرمی نوبه‌تولیع درست کتاب را علت اصلی نارسایی در چرخه تولید و اشتیاق مخاطب دانست و متذکر شده‌ما در رسانه‌ها برای همه جور کالایی تبلیغ داریم به جز کتاب. خوشبختانه با صدا و سیما مذاکراتی انجام گرفته و این نامه‌های در معاونت وزارت ارشاد در حال تدوین است تا به صداسیما ارائه شود که براساس آن مجال آگهی کتاب در بین آگهی‌های گوناگون رادیو و تلویزیون با قیمت مناسب و تعرفه‌هایی که برای کتاب قابل قبول باشد شرایط و تسهیلات ویژه‌ای فراهم یابد.

مهندسین راهکارهای دیگری برای اطلاع‌رسانی کتاب تدبیر شده است که از آن جمله می‌توان به تأسیس خبرگزاری کتاب اشاره کرد و در یک جمله باید گفت: با تبلیغات و هر نوع فرهنگ‌سازی که ممکن است، کتاب باید وارد متن زندگی

معیارها قطعاً و جزوا همه فرهنگی و به صلاح جامعه خواهند بود.

وی ادامه داد: تصور من این است که وجود تعداد کثیری ناشر موجب استه است که اگر معدل کتاب‌های منتشره را استخراج کنیم (یعنی تعداد کل کتاب‌های منتشر شده در سال را بر تعداد کل ناشران تقسیم کنیم) به عدد ناچیز ۵ تا ۶ خواهیم رسید که اصلاً مقبول نیست.

جهرمی افزود: عواملی در صنعت نشر ما موجب شده چرخه تولید و مصرف مخدوش شود که به گمان من یکی از این عوامل حضور ناشران غیر حرفه‌ای است. چرا که پاره‌های دولتی به صورت علی‌السویه بین ناشران تقسیم می‌شود که به نوبه خود این عمل نوعی تضعیف حق ناشران فعال و کارآمد محسوب می‌شود.

جهرمی مشکل دیگر صنعت نشر را مساله توزیع نادرست کتاب خوانند و توضیح داد: نظام توزیع کتاب به دلایل متعددی معيوب است که یکی از این دلایل می‌تواند مخدوش بودن سیاست‌های اجرایی در حوزه فرهنگ و نشر کتاب باشد. مثلاً در مساله خرید کتاب از ناشران، مناقصه این بحث نتوانسته کمک زیادی بکند و علت آن این است که سامانه و نظامی که برای این کار اندیشیده شده، به باور بنده، مشکلات و ایرادات منطقی دارد که نتیجه گرفتن از آن بعید به نظر می‌رسد.

مدیرعامل خانه کتاب گفت: کمبود ویرتین کتاب در کشور را از دیگر معضلات صنعت نشر دانست و افزود: ما در سطح کشور با کمبود کتابفروشی مواجهیم؛ بسیاری از این کتابفروشی‌ها که در آمار به ثبت رسیده‌اند در عمل لوازم التحریر فروش هستند نه کتابفروشی. از این رو نظام توزیع باید با کار گزینش‌می و

سید مهدی جهرمی، مدیرعامل خانه کتاب در نشست «شابک سیزده‌رقمی»:

نشر حرفه‌ای، کتاب را به متن می‌کشاند

دقیق مورد بررسی قرار گیرد و ما با حمایت منطقی و بجا از کتابفروشان در رونق آن کوشا باشیم.

جهرمی نوبه‌تولیع درست کتاب را علت اصلی نارسایی در چرخه تولید و اشتیاق مخاطب دانست و متذکر شده‌ما در رسانه‌ها برای همه جور کالایی تبلیغ داریم به جز کتاب. خوشبختانه با صدا و سیما مذاکراتی انجام گرفته و این نامه‌های در معاونت وزارت ارشاد در حال تدوین است تا به صداسیما ارائه شود که براساس آن مجال آگهی کتاب در بین آگهی‌های گوناگون رادیو و تلویزیون با قیمت مناسب و تعرفه‌هایی که برای کتاب قابل قبول باشد شرایط و تسهیلات ویژه‌ای فراهم یابد.

مهندسین راهکارهای دیگری برای اطلاع‌رسانی کتاب تدبیر شده است که از آن جمله می‌توان به تأسیس خبرگزاری کتاب اشاره کرد و در یک جمله باید گفت: با تبلیغات و هر نوع فرهنگ‌سازی که ممکن است، کتاب باید وارد متن زندگی

دقیق مورد بررسی قرار گیرد و ما با حمایت منطقی و بجا از کتابفروشان در رونق آن کوشا باشیم.

جهرمی نوبه‌تولیع درست کتاب را علت اصلی نارسایی در چرخه تولید و اشتیاق مخاطب دانست و متذکر شده‌ما در رسانه‌ها برای همه جور کالایی تبلیغ داریم به جز کتاب. خوشبختانه با صدا و سیما مذاکراتی انجام گرفته و این نامه‌های در معاونت وزارت ارشاد در حال تدوین است تا به صداسیما ارائه شود که براساس آن مجال آگهی کتاب در بین آگهی‌های گوناگون رادیو و تلویزیون با قیمت مناسب و تعرفه‌هایی که برای کتاب قابل قبول باشد شرایط و تسهیلات ویژه‌ای فراهم یابد.

مهندسین راهکارهای دیگری برای اطلاع‌رسانی کتاب تدبیر شده است که از آن جمله می‌توان به تأسیس خبرگزاری کتاب اشاره کرد و در یک جمله باید گفت: با تبلیغات و هر نوع فرهنگ‌سازی که ممکن است، کتاب باید وارد متن زندگی

مدیر بخش شابک خانه کتاب زمان اجرای تغییرات را ابتدای سال ۲۰۰۷ عنوان کرد و افزود: ناشران موظفند از ابتدای سال ۲۰۰۷ از چاپ شابک ۱۰‌رقمی خودداری کنند و شابک سیزده‌رقمی را روی انتشارات خود درج کنند. به منظور آشنایی بیشتر دست‌اندرکاران و علاقه‌مندان به کتاب و اعمال تدریجی تغییرات، سازمان جهانی شابک پیشنهاد کرده است که ناشران از طول سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۰۶ (مرحله گذر از ۱۰ به ۱۳‌رقم) شابک‌ها به هر دو صورت ۱۰ و ۱۳‌رقمی روی کتاب‌های خود درج کنند. ولی از ابتدای ۲۰۰۷ تمام ناشران باید از شابک ۱۳‌رقمی روی کتاب‌های خود استفاده کنند.

وی تصریح کرد: تبدیل شابک ۱۰‌رقمی به ۱۳‌رقمی شامل شابک‌های درج شده روی انتشارات، بانگ‌های اطلاعاتی و همچنین شابک‌های استفاده‌شده ناشران نیز می‌شود.

بر اساس اعلام سازمان جهانی از ابتدای سال ۲۰۰۷ شابک ۱۰‌رقمی اختاری ندادند.

مطلبی با اشاره به تاثیری که تغییرات شابک بر بخش‌های مختلف حوزه کتاب می‌گذارد عنوان کرد: با توجه به تغییرات ساختاری شابک لازم است تغییراتی در نرم‌افزارهای فروش، ابزار گردانی، توزیع، کتابفروشی، کتابخانه‌ها و همه نرم‌افزارهایی که شابک یکی از فقره‌های اطلاعاتی آن است، ایجاد شود تا ثبت شابک ۱۳‌رقمی امکان‌پذیر شود و نرم‌افزار باید توانایی تبدیل شابک ۱۰‌رقمی به ۱۳‌رقمی و بالعکس را داشته باشند.

وی همچنین افزود: در بخش انتشارات، اختصاص همچنین در حوزه نرم‌افزارهای مربوط به فرآیند تولید نیز نظام تأمین کتاب الکترونیکی و حسابداری و صدور صورت‌حساب مشمول این تغییر است. علاوه بر این در بخش دوم، سیستم‌های مغایرش، کنترل موجودی یا استفاده از شابک و حسابداری و صدور صورت‌حساب نیز باید تغییر کند و در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی؛ فرآیندهای فهرست نویسی و فهرست‌برداري، سامانه‌های گردش، جست‌وجو در فهرست‌بویسته قابل دسترسی برای عموم و استفاده در سامانه‌های خرید و ثبت به شیخ تغییر شابک می‌بایست به روز شوند.

در پایان، مطلبی از تولید نرم‌افزاری برای تبدیل شابک ۱۰‌رقمی به ۱۳‌رقمی خبر داد که استفاده از آن می‌تواند به ناشران در هماهنگ شدن با این نظام جهانی کمک کند.

کتاب کودک و دانش آموز

روزنامه کتاب‌خانه
در هفته کتاب
جمهوری اسلامی ایران

مجموعه ۲۱ تایی ۱۳۵۵

۵

کتاب کودک و دانش آموز
 نوشته: محمد علی
 ترجمه: محمد علی
 انتشارات: نشر

به بهانه روز کتاب و دانش آموز

آینده فرزندانمان را به کتاب‌ها بسپاریم

مهناز جعفری

وقتی جوان‌تر بودیم و به مدرسه می‌رفتیم، کتابخانه مکانی بود که در آن یکسری از کتاب‌های قدیمی و خاک گرفته در کوچک‌ترین اتاق مدرسه زیر نظر معلمی که هیچ وقت در کتابخانه نبود، اداره می‌شد.

بودجه مدارس در زمان جنگ بسیار محدود بود و مدیران آنقدر چانه‌های پرشده در مدارس داشتند که به فکر تهیه و حتی راه‌اندازی مکان قرض کتاب به دانش‌آموزان نبودند. رفته رفته اوضاع بهتر شد و امروز در برخی مدارس جدا از استاندارد شدن کتابخانه بسیاری از مدارس، کتاب‌ها به روز و براساس نیازسنجی در قفسه‌ها جای می‌گیرند.

هر چند اوضاع در مدارس شهرستان‌ها و مناطق محروم هنوز شبیه گذشته است، حتی در کتابخانه‌های مناسب تهران هم تا رسیدن به مطابقت فاصله بسیاری داریم؛ اگر در سنین پایین اهمیت مطالعه و عادت به خواندن کتاب‌های غیردرسی در وجود افراد نهاده می‌شود، دیگر از فایده سه‌ماهه مطالعه چند دقیقه‌ای در سال برای هر ایرانی شرمه نخواهیم شد. مدرسه به عنوان مکانی که دانش‌آموزان کثرت به اجزای فرمان‌هایی است که به او داده می‌شود، می‌تواند سهم بسزایی در آموزش و رشد فرهنگ کتابخوانی و مطالعه در نسل نوجوان فعلی داشته باشد.

مشکلات به ظاهر حل‌شدنی

«کتابخانه هنرستان امیدان امام خوب است، چون کتاب‌های مخصوص به رشته‌های درسی‌مان که در بازار کتاب تازه چاپ شده است را هر سال می‌خرند»
 زهرا - دبیر دانش‌آموز رشته مکانیک این هنرستان از مقایسه این کتابخانه با مکانی که در دوره راهنمایی هم در همین منطقه درس می‌خواندم اما آنجا خیلی فرق می‌کرد. کتاب‌ها سنشان از ما بیشتر بود اما برعکس در اینجا محل کتابخانه‌های سطح شهر مکانی برای کتاب خواندن وجود دارد. در حالی که در مدرسه راهنمایی‌مان فقط کتاب‌ها را قرض می‌دادند.

به درستی در هفته‌ای که نام کتاب را بر خود دارم یک روز را کتاب و دانش‌آموزانم نهانند. با این تمهید آموزش و پرورش در برنامه‌ای مناسب در سطح وسیع کتاب‌های مناسب هر سه سطح تحصیلی، دبستان، راهنمایی و دبیرستان، خریداری و توزیع می‌کند. امری که به موجب آن بسیاری از مدارس هر چند اندک صاحب کتاب‌های تازه انتشار یافته می‌شوند.

مدیر یکی از دبیرستان‌های پسرانه منطقه هفت که راضی به معرفی خود و مدرسه‌اش نیست، درد دل‌های بسیاری دارد. به بهانه هیچ وقت به او گفته می‌شود که دانش‌آموزان و کتابدار مدرسه به هیچ عنوان از کتابخانه راضی نیستند. طبعاً سبب می‌گردد آموزش و پرورش در رشته‌های مختلف عنوان می‌کند که مدارس تحت هیچ عنوان حق دریافت وجه از دانش‌آموزان و والدین را ندارند. از طرف دیگر وقتی به اداره منطقه، نواخص مدرسه و بودجه لازم را اعلام می‌کنیم، می‌گویند: خدایان به هر شکل که می‌توانید

مشکلاتان را حل کند. ما بودجه اضافی نداریم، در این شرایط اگر من و همه دبیران حقوق‌مان را هم به رفته مشکلات مدرسه اختصاصاً به هم یک دهم پول لازم هم فراهم نمی‌شود. پایتنگی ساعت کار مدرسه تمام شده است. او همچنان در محل کارش حاضر است و ادامه می‌دهد، ما در تابستان تمام مدرسه را رنگ و سیاط را دوباره آسفالت کردیم. در این شرایط دیگر پولی برای رسیدن به کتابخانه باقی نمی‌ماند. وقتی ده سال است که شیرهای دستشویی و درهایش تعویض نشده‌اند، هم‌اکنون کار نمی‌کند. شما در این شرایط اولویت را به کتابخانه می‌دهید یا به حل مشکلاتی که دانش‌آموزی هزار بار به آن اعتراض می‌کند؟ شاید از این روست که کمک آموزش و پرورش در توزیع کتاب میان مدارس افتاقی مثبت و خوشحال‌کننده است. تعادلی از مدارسی که کتابخانه‌های مجهز دارند به شکلی که می‌تواند با کتابخانه‌های شهر رقابت کند. جطور نوشته‌اند هم مدرسه را رنگ بزنند، آسفالت کنند و به وضع دستشویی‌ها برسند، اما مدیران از آموزش و پرورش منتفع گلاجه نگذرد. هر چه باشد از عصای جادویی و یا بودجه آنچنانی خبری نیست!

کتابخانه در ریدف آخر

سیده مصطفی حسینی کارشناس آموزش و کارمند اداره آموزش و پرورش می‌تواند پاسخگوی تفاوت وضعیت

یکی از مواردی که می‌تواند به وضعیت سطح علاقه دانش‌آموزان به کتابخانه و به تبع آن افزایش مطالعه غیردرسی کمک کند، آن هم در شرایطی که حتی کتابخانه فاقد فضای کافی و کتاب‌های جذاب، تازه منتشر شده و مناسب گروه دانش‌آموزان است. فردی است که عنوان و مسئولیت کتابدار را در مدرسه یدک می‌کشد

کتابخانه‌های مدارس باشد، به نظر من هیچ دو مدرسه‌ای پیدا نمی‌شود که از نظر امکانات با یکدیگر برابر باشند. دلیل این مسئله هم به نبود یک سطح استاندارد مشخص در نظام آموزشی برمی‌گردد. شاید در بخش‌ها هم مدارس اعلام شده است که به عنوان مثال باید نمازخانه یا کتابخانه مناسب و مطابرت فراهم کنند. در این شرایط که برخی از مدارس با کمبود کتاب در مواجه هستند، مدیر مجبور است فضایی که پیش از این انباری یا آزمایشگاه بوده است را تبدیل به کتابخانه کند و برای تجهیز آن به نهادهای مختلفی از سازمان تبلیغات اسلامی گرفته تا کانون پرورش فکری نامه بویسد و درخواست کمک و کتاب کند. این کارشناس مسائل آموزشی در ادامه اضافه می‌کند: اما مدرسه‌ای هم هست که از روز ساختن کتابخانه در آن پیش‌بینی شده است و دارای مکانی مناسب است که طی سال‌ها به کیفیت و کمیت کتاب‌های آن افزوده شده است. در این شرایط است که نمی‌توان از تفاوت کتابخانه دو مدرسه که جنب یکدیگر هستند، تعجب کرد. اما فرضاً زیاد از وضعیت کتابخانه یک مدرسه به توانایی، روحیه و قدرت اداره مدیر آن مدرسه برمی‌گردد. چون مدیرهای یکسانی نداریم پس کتابخانه همطراز هم نمی‌تواند پیدا می‌شود.

کتابدار از کتابخانه می‌ترسد

یکی از مواردی که می‌تواند به وضعیت سطح علاقه دانش‌آموزان به کتابخانه و به تبع آن افزایش مطالعه غیردرسی کمک کند، آن هم در شرایطی که حتی کتابخانه فاقد فضای کافی و کتاب‌های جذاب، تازه منتشر شده و مناسب گروه دانش‌آموزان است. فردی است که عنوان و مسئولیت کتابدار را در مدرسه یدک می‌کشد.

کیفیت نیروی انسانی در کتابخانه مدارس یکی از مسائلی است که کمتر به آن توجه شده است. به کارگیری فارغ‌التحصیلان رشته کتابداری و آشنا به روان‌شناسی گروه سنی مرتبط آن می‌تواند عاملی بسیار تعیین‌کننده باشد. تا آنجا که اگر مدرسه‌ای با شرایط بالا و از نظر سخت‌افزار کتابخانه دچار ضعف باشد می‌تواند با انتخاب نیروی انسانی محراب در ایجاد انگیزه برای حضور دانش‌آموز در کتابخانه و علاقه به کتابخوانی بسیار موثر باشد.

کتاب کودک و دانش آموز

کتاب کودک و دانش آموز
روزنامه کتاب هفته
چرخه کتاب
جمهوری اسلامی ایران

مجله علمی، فرهنگی و ادبی

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی در هفتمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی از برگزارندگان این عرصه تقدیر کرد. در این جلسه از مقام علمی و تلاش ارزشمند سیدعبدالله انوار نیز تجلیل به عمل آمد. مراسم مذکور روز پنجشنبه از ساعت ۱۲:۳۰ در محل کتابخانه مجلس در میدان بهارستان برگزار شد. سیدعبدالله انوار که در رشته ریاضی و حقوق از دانشگاه فارغ التحصیل شده، در دروس حوزوی نیز یک دوره کامل فقه و اصول را گذرانده است. سیدعبدالله انوار در سه حوزه تالیف، ترجمه و تصحیح و شرح آثار و نسخ خطی، آثار فراوان و باارزشی در کارنامه اش دارد. ضمن اینکه بسیاری از آثارش هنوز منتشر نشده اند و اسناد در این گفت و گو به برخی از این آثار اشاره دارد. کتاب هفته بنا به رسالت خود ضمن معرفی آثار و بازناب دیدگاه های او، سعی دارد در تجلیل از مقام علمی و فرهنگی وی با چاپ این گفت و گو سهمی هر چند کوچک داشته باشد.

سید عبدالله انوار، مصحح و نسخه شناس:

راز گنجینه های خطی گشوده می شود

سایر محمدی

ما از چاپ و انتشار برخی از آثار شما اطلاع داریم و از برخی دیگر نه تاکنون چه آثاری از شما چاپ و منتشر شده است؟ امکان دارد بفرمایید.

از جمله آثاری که تاکنون از من منتشر شده دو جلد فهرست نسخ خطی ۱۱ جلد لغتنامه دهخدا و رساله جهادگشای جوینی نادر است که به صورت مفصل همراه با تالیفات هابی که بر آن نوشته ام منتشر شده است. همچنین شرح و ترجمه اساس الاقباس و... ضمن اینکه پنج بخش عنوان کتاب هم ترجمه کرده ام که در سال های گذشته منتشر شده اند. کتاب هابی مل ظهور حیات که از زبان فرانسوی به فارسی ترجمه کرده ام. سه عنوان کتاب هم از زبان انگلیسی به فارسی برگردانده ام. یکی به نام ریاضیات علمی که موضوع درباره کتاب دیگر اسمعیل ها در دین و کتاب سوم حکومت الهی اثر سنت توماس آکوئیناس است.

حقوق و علوم ریاضی که رشته تحصیلی شما بوده چه نسبتی با فهرست نویسی داشت که آن را انتخاب کرده اید؟

من در آن زمان در دایره نگارش وزارت فرهنگ مترجم زبان انگلیسی و زبان فرانسوی بودم. رئیس بخش کتابخانه ملی دکتر مهدی معینی بود. ایشان وقتی برای تدریس به دانشگاه منتقل شدند، چند نفر برای جانشینی اش معرفی شدند که هیچ کدام مورد قبول قرار نگرفتند. چون بخش نسخ خطی کتابخانه ملی به لحاظ امانت داری و حفظ این آثار خیلی حساس بود. بنابراین به مرا معرفی کردند و با حضور من در آن بخش موافقت شد. این کار مرا به سمت فهرست نویسی سوق داد. آقای ایرج افشار و استاد محترمی منیوی هم در این کار مشوق من بودند. من هم استقلال کردم.

زمانی که به فهرست نویسی نسخه های خطی می پرداختید با چه گسائی همکاری داشتید؟

در کتابخانه ملی پنج شش نفر کتاب شناس درجه یک جمع شده بودند که مرحوم مجتبی منیوی، مرحوم دانش پژوه مرحوم زریاب خوبی و آقای ایرج افشار و استاد حاجزای از جمله این افراد بودند. در آن زمان این گروه با چه اشتیاق و دقتی در زمینه فهرست نویسی نسخ خطی کار می کردند؟ آیا زمانی که من در کتابخانه ملی مشغول به کار بودم همه نسخه های خطی موجود در کتابخانه ملی فهرست نویسی شده کسی مطلع آن فهرست نسخه های خطی زمان فارسی بود و چهار جلد فهرست کتاب های عربی، مادر فهرست نویسی منیوی هم می کردیم هر کتاب طوری معرفی شود که خواننده بتواند با ناگهی جمعی از مشخصات کامل کتاب اطلاع پیدا کند.

چگونه وارد کار لغتنامه نویسی شدید؟
از آنجا که دکتر معین مرا می شناخت و برای تالیف و تدوین لغتنامه هم افرای رومی خواستند که به درد این کار بخورد دکتر معین به دلیل همان شناخت قبلی که از من داشت از من تقاضا کرد به آن موسسه بروم. من هم که می دیدم این کار برای آقای دهخداست و کاری است که باید نمانش کنیم، پذیرفتم. حدود ۱۵ سال در موسسه دهخدا حضور داشتم که حاصل آن ۱۱ جلد لغتنامه که مربوط به حرف ا، خ بود را بر عهده داشتم.

آیا هنوز هم موسسه لغتنامه دهخدا همکاری دارید؟

کار ما دیگر در موسسه لغتنامه تمام شده بود و من از آنجا بیرون آمدم. همه ما که در آنجا بودیم کار خودمان را تمام کردیم. حالا هم که برخی از دوستان هستند، خودشان دارند کارهایی می کنند که ربط مستقیم به لغتنامه ندارند.

الان مشغول چه کارهایی هستید؟ چه آثاری در دست تالیف یا در دست انتشار دارید؟

من کاری ندارم جز کتاب. نه زن و بچه دارم و نه شغل اداری، کار ما کتاب است و نوشتن. الان مشغول کار روزی

چند کتاب مسمی، یکی کتاب تذخه الشعاعه به نجوم به قلم علامه قطب الدین شیرازی آن هستم. این کتاب هم به انگلیسی است و مشغول کار روی آن هستم. این کتاب هم به انگلیسی و هم به عربی ترجمه شده و در حال حاضر مشغول ترجمه آن به زبان فارسی هستم. کتاب بعدی الذکرة الصغیریه در زمینه علم نجوم است که گفته آن را تدریس هم می کنم. موسیقی الکبیره فارابی و اصل المسائل منقح ریاضی هم از دیگر کتاب های است که در دست دارم.

در تصحیح و شرحی که بر آثار بلاغیه اسلامی نوشته اید، علم ریاضی چه کمکی به شما کرد؟

چه در تصحیح و چه در شرح آثار. علم ریاضی کمک زیادی به من کرد. همین اینکه بسیاری از آثار ریاضی را به دلیل اینکه جزیلات باشکاهی در رشته ریاضی داشتم توانستم انجام بدهم. آثاری مثل اصل المسائل ریاضی و... موسیقی الکبیره فارابی را دیگران هم تصحیح کرده اند. دو سال قبل نشر میراث مکتوب ترجمه نازاری از این کتاب منتشر کرده بود. چه ضرورتی شمارا به ترجمه مجدد این اثر واداشت؟

موسیقی الکبیره فارسی چندبار ترجمه شده بود. ولی این موسیقی بدون تمام گزارش بر اساس ریاضی است. حاجت به شرح بسیار زیادی دارد که از عهده هر کس بر نمی آید. این کاری که الان می کنیم همراه با شرح و توضیح

در کتابخانه ملی پنج - شش نفر کتاب شناس درجه یک جمع شده بودند که مرحوم مجتبی منیوی، مرحوم دانش پژوه، مرحوم زریاب خوبی و آقای ایرج افشار و استاد حاجزای از جمله این افراد بودند. در آن زمان این گروه با چه اشتیاق و دقتی در زمینه فهرست نویسی نسخ خطی کار می کردند!

متن است. شرح موسیقی کبیر لازم بود هم‌راه ترجمه متن باشد.
مفاسد الفلاسفه **غزالی را گویا مدت هاید که در دست داشتند و مشغول نوشتن شرحی بر آن بودند. سرنوشت این کتاب چه شد؟**

ترجمه و شرح «مفاسد الفلاسفه» غزالی را تمام کردم. من اکثر آثار بوعلی را شرح کرده‌ام. مثلا «دانشنامه علایی» و شرح اشارات» راهم شرح کرده‌ام. در ترجمه و شرح مفاسد الفلاسفه کایت کردم که اثر اثر ترجمه «دانشنامه علایی» بوعلی بوده است. «مفاسد الفلاسفه» غزالی نمانش ترجمه بلاصرف دانشنامه علایی» بوعلی است که در آن شرح، صفحه به صفحه و سطر به سطر نشان دادم که هر محیط در کتاب صفحه دانشنامه آمده است. الان هم دارم روی نسخه «موسیقی الکبیره» فارابی کار می‌کنم که یک شاهکار به تمام معناست.

در این کتاب تمام مسائل موسیقی به صورت ریاضی توضیح داده شده. یعنی دو نغمه که امروز به آن نت می‌گویند، نسبتی ریاضی دارد که این نسبت‌ها وقتی تغییر می‌کند زسافت به وجود می‌آید. یک کار هم در زمینه نظری ریاضی دارم که اگر عمری بمانی بوان اشکالله دلم می‌خواهد آن را کامل کنم. نام این کتاب «لی المائل منطلق ریاضی» است که البته بخش عمده‌ای از کارش را انجام داده‌ام. **آیا شرح اشارات» را تمام‌ا شرح کرده‌اید و کار را به پایان برده‌اید؟**

هر سه جلد شرح اشارات» را شرح کرده‌ام. ولی هنوز منتشر نشده است. البته از این منتشر نشده‌ها زیاد داریم.

چرا این آثار را منتشر نمی‌کنید؟

کسی نیست که این آثار را چاپ کند. هزینه سنگینی برای چاپ آنها لازم است. سرمایه‌زیادی می‌خواهد که از توان اغلب ناشران خارج است. ضمن اینکه خواننده اینگونه آثار هم خیلی کم است.

نهاها و موسسات دولتی چطور؟ آنها هم حاضر به سرمایه‌گذاری و چاپ این آثار نیستند؟

خیر، این ناشران به دنبال چاپ چنین آثاری نیستند. قبلا به یکی از این ناشران دولتی پیشنهاد چاپ یک مجموعه را دادم که جواب روشنی نداد. یعنی این کار الان هم حاضر و آماده برای چاپ است. هر ناشری که تمایل به سرمایه‌گذاری در این زمینه داشته باشد، من حاضر به همکاری هستم.

حالا از آن بالاتر یک مجموعه ۲۲ جلدی کتاب نشانفا از آثار بوعلی را آماده کرده‌ام که شاید ده نفر هم پیدا نشوند که آن را بخرند. تمام متن را ساقبتیه نویسی کرده‌ام که در همین کتاب «حدیث عشق» نمونه‌هایی از آن آمده است.

شنیده بودیم که در حال شرح آثار ارسطو هستید؟
بله، درست شنیده‌اید. این کار را تمام کرده‌ام. متافیزیک او را شرح کردم. الان هم دارم کتاب «فن سماع طبیعی» او را شرح می‌کنم. البته «اخلاق» ارسطو راهم شرح کرده‌ام. **آثاری که از ارسطو تاکنون در ایران ترجمه و منتشر شده‌اند، در شناخت ارسطو و فهم فلسفه او تا چه حد موثر بوده است؟**

در مورد ترجمه آثار ارسطو خوب کار کرده‌اند. آثاری که مرحوم حسن لطفی از ارسطو ترجمه کرده‌اند، بسیار خوب است. غیر از این دیگر اطلاع دقیقی ندارم که چه کسانی راجع به ارسطو کار کرده‌اند و آیا آثاری از او منتشر کرده‌اند. ولی کاری که آقای لطفی منتشر کردند بسیار مستدل است و مربوط به خود ارسطوست. من هم دارم در مورد آثار ارسطو کار می‌کنم و شرح آثار او را در دست کار دارم. اما آقای لطفی آثار ارسطو را خیلی خوب ترجمه کرده‌اند.

«شرح دره‌الذخای» قطب‌الدین شیرازی را هم کار کرده‌اید ولی چرا منتشر نشده است؟

بله، این کتاب قطب‌الدین شیرازی را تمام‌ا شرح کرده‌ام. این کتاب یک دوره کامل فلسفه اسلامی را توضیح می‌دهد. الان دو - سه هفته از کتاب هایش زیر دست من است. «ارتماطیقی» اش راهم شرح کردم که در دست چاپ است. «نجوم» اش راهم الان دارم شرح می‌کنم.

با توجه به این همه آثاری که از فلاسفه اسلامی منتشر شده به جا مانده، و بسیاری از آثار و نسخ خطی که در کتابخانه‌ها مانده‌استه باقی مانده‌اند، نباید از فکر فلسفه به ویژه در حوزه اسلامی حرف بزنیم.

بله. همین طوری است. یعنی اگر ما خیلی خوب مطالعه کنیم و اطلاعات خودمان را در زمینه فلسفه اسلامی افزایش دهیم، می‌تیم اینگونه که مطرح می‌کنند دچار فکر فلسفه نسیتیم. برخی بر این عقیده‌اند که از قرن پنجم - ششم به بعد، فلسفه

و تولید اندیشه در ایران دچار فترت و حتی تعطیلی شد.
آن عده‌ای که این مسائل را مطرح می‌کنند و چنین ادعایی دارند، افرادی هستند که اصلا کتاب نمی‌خوانند و در زمینه فلسفه هم هیچ‌گونه مطالعه‌ای ندارند. اینکه مطرح می‌شود از قرن پنج - شش به بعد فلسفه در ایران تعطیل شد، حرف بی‌بسی است.

از فیلسوفان اسلامی کدامیک را می‌توان نام برد که فلسفه‌اش نشانخسته مانده است؟

کسانی که در زمینه فلسفه کار می‌کنند، الان پیرامون فلسفه و آراء و اندیشه‌های شخصی مثل ملاصدرا دارند. مطالعه و تحقیق می‌کنند. باید خواند و دید که چقدر افکار و اندیشه‌هایش موافق فلسفه امروز است.

فیلسوفانی مثل قطب‌الدین شیرازی که «دره‌الناج» را در زمینه فلسفه اسلامی می‌نویسد، و به عنوان یک چهره برجسته در تاریخ فلسفه اسلامی شناخته می‌شود چگونه اثری مثل «رساله موسیقی» می‌نویسد؟

برای اینکه موسیقی، خودش رشته‌ای از فلسفه است، یک رشته از ریاضی است که علم وسطی در فلسفه است. فرهنگستان هنر در بزرگداشت علامه قطب‌الدین از من خواست رساله او را تصحیح کنم. چون رساله موسیقی او را سال‌ها پیش تصحیح کرده بودم. اما رساله حساب او بسیار پیچیده و غامض و در عین حال دقیق است و مسائلی در این رساله آمده که مثل کتاب مقدمات حساب استدلالی است. من در تصحیح این کتاب سعی کرده‌ام سطر به سطر آن را با مسائل حساب امروزی مطابقت بدهم و توضیحات لازم را هم بیآورم. چون در آن زمان فرمول نویسی ریاضی به شکل امروز رایج نبود. من در تصحیح

ظهور مجدد دیدگاه ارسطو

با توجه به ظهور نظریه‌پردازان و فیلسوفان جدید در غرب، لفظ ضرورت مطالعه آثار ارسطو در عصر حاضر را توضیح دهید.

مطالعه آثار ارسطو امروز هم ضرورتش بسیار زیاد است. چون پایه فکر و اساس فلسفه است. و هر علاقه‌مندی به مطالعه و شناخت فلسفه و آراء و اندیشه‌ها نیاز دارد. مثلا ارسطو در متافیزیک مفاید خیلی محکمی دارد و آنچه در این زمینه مطرح کرده همچنان معتبر است. الان می‌بینیم که در فلسفه نوعی بازگشت به ارسطو و آثارش شروع شده است.

دلایل این بازگشت را توضیح دهید.
خیلی از مسائل و موضوعات جدید در فلسفه ارسطو دیده‌اند که ارجاع به آثارش را ضروری و ناگزیر کرده است. مثلا پروتزیویست‌ها که مخالف فلسفه ارسطو بوده‌اند، الان عقایدشان در فلسفه در حال کمرنگ‌شدن و رویه زوال است. اما دیدگاه‌های ارسطو در حال ظهور مجدد است.

این کتاب، تمام مسائلی را که علامه قطب‌الدین در رساله اش آورده فرموله کردم. البته من روی آثار علامه خیلی کار کردم. مثلا درهٔ الناج او را سطر به سطر شرح کردم با کتاب‌ها و آثارش را البته این کتاب‌ها هنوز نتوانسته‌ام چاپ کنم. همانطور که می‌دانید بخش منطق همین کتاب نشانفا را کسی کار نکرده بود و من این کار را کردم و با ترجمه منطق ارسطو مطابقت دادم. این کار حدود ده - پانزده سال زمان برد.

چه مسائلی می‌پردازد؟

«تذکرهٔ تفسیره» بخشی از محسضی است. خواجه تفسیر یک دوره محسضی برای یکی از دوستانش نوشته بوده که بسیار

کسی نیست که این آثار را چاپ کند. هزینه سنگینی برای چاپ آنها لازم است. سرمایه‌زیادی می‌خواهد که از توان اغلب ناشران خارج است. ضمن اینکه خواننده اینگونه آثار هم خیلی کم است.

معلق و بسیار موجز و مختصر است و شرح زیادی لازم دارد. حالا من این کتاب را در همین کلاسی که پژوهشگاه تشکیل داده برای «فصحه‌الشاویه» هم از محسضی گرفته شده است؟

«فصحه‌الشاویه» هم در محسضی وجود دارد. یعنی یک بخش از محسضی است. من تمام محسضی را بخش بخش کرده‌ام و به صورت کتاب‌های مستقل منتشر خواهم کرد. **چه زمانی این مجموعه منتشر خواهد شد؟**

نمی‌دانم. یک جلد آن که البته همین «فصحه‌الشاویه» است تا دو - سه هفته آینده منتشر خواهد شد. آقای دکتر چارووشی آن را در دست چاپ دارد.

اساس اقتیاس چطور؟

اساس اقتیاس بزرگ ترین کار منطقی است که خواجه تفسیر به فارسی تالیف کرده است. یک جلد اصل کتاب است و یک جلد آن شرح متن اصلی که به نام «تعلیق» منتشر خواهد شد. اساس اقتیاس داری متن بسیار مشکلی است که من آن را سطر به سطر شرح کردم.

امروز نسل جوانی که در دانشگاه‌ها آموزش می‌یابند در مقایسه با نسل شما کمتر به دنبال آثار گذشتگان هستند و به شرح و تفسیر و تصحیح گرایش دارند، فکر می‌کنید چه باید کرد؟

این نسل متأسفانه نسلی است که باید یک تحول اساسی و عمیق در آنها ایجاد شود. یعنی باید تحولی در آنها ایجاد شود و علاقه‌مند به این مسائل شوند و بعد در این حوزه کار کنند. مثل تمام نقاط دنیا که نسل جدید به علم و سواد هستند و در تمام دنیا، مردم چشم به نسل جدید دوخته‌اند. ما هم چشم به نسل جدید ایرانیان داریم که در عرصه‌های علم و

کتاب کودک و دانش آموز

کتاب کودک و دانش آموز

ویژه‌نامه کتاب‌خانه

در هفته کتاب

جمهوری اسلامی ایران

خبرنگار: سیدعلی قاسمی

فلسفه حضوری فعال داشته باشند. متأسفانه نسل جدید ما نسبت به مطالعه و تحقیق خیلی بی‌علاقه شده‌اند. تا جایی که من می‌شناسم وضع چنین است. البته من با خیلی از آنها هیچ معاشرتی ندارم. باید واقعا در آنها تحول ایجاد شود که نظیر قطب‌الدین شیرازی‌ها از میان همین نسل متولد شوند.

شما چند شاگرد در این حوزه تربیت کرده‌اید تا بتوانند راه شما را دنبال کنند؟

خیلی‌ها بوده‌اند. البته شاگرد به آن معنا نداشتم ولی شب و روز ما با معاشرت با همین جوان‌ها و طالبان دانش خودمان شاگرد چه کسانی بوده‌اید؟

من زمانی که لیسانس ریاضی می‌گرفتم شاگرد مرحوم دکتر هشت‌رودی بودم که جزو افراد بسیار باسواد با مطالعات عمیق بودند. از مرحوم مهندس بهجت باید نام ببرم که از کسانی هستند که نامشان در تاریخ علم ایران باید به زر نوشته شود. در مدرسه حقوق شاگرد مرحوم موسی سعید بودم که یکی از فضلا و فرهیختگان زمان خود بودند.

از همکلاسی‌های شما امروز چه کسانی با شما هم‌راه و همقدم هستند و عرصه‌ها و قلم را انتخاب کرده‌اند؟
هر کدام از آن همکلاسی‌ها به سویی رفتند و هر کس برای خودش شغلی مناسب انتخاب کرده است. اما من کسی را از میان آن چیده‌ها ندیدم که در زمینه‌های علمی مطالعاتی مشغول به کار باشد و مثل من به کتاب و این مسائل علاقه‌مند شده باشد.

کتاب کودک و دانش آموز
روزنامه کتاب هفته
در هفته کتاب
جمهوری اسلامی ایران

مجله ۲۰ تیر ۱۳۸۵

«فواص‌ها یوی نغما می دهند» عنوان کتابی در زمینه خاطره‌نگاری ادبیات دفاع مقدس است که به قلم حمید حسام چاپ و منتشر شد.
است. وی سال ۷۸ یادستان و مستندی به حمید حسام متولد ۱۳۴۰ همدان، فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی را از دانشگاه تربیت مدرس گرفت و پیش از دو سال است که مسئولیت دفتر ادبیات بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس را به عهده دارد و در این مدت، فعالیت این نهاد در چاپ آثار متعدد و ارزشمند را شتاب بخشید.
حمید حسام که تولد واقعی‌اش را مقارن با ظهور انقلاب اسلامی می‌داند، درس عشق و ایثار را در جبهه‌های جنگ تجربه کرد و از سال ۷۴ به او سن مسئولیت اجرایی در عرصه‌های مختلف فرهنگی مرتبط با دفاع مقدس را به عهده داشت و چندی پیش کتاب «سج رزم» را در زائر خاطره نگاری منتشر کرد و مجموعه داستان‌های گونا بی او به نام «دهلیز و انتظار» مدتی پس از انتشار به قلم اسماعیل ادیب به زبان انگلیسی ترجمه و منتشر شد.

وی هم اکنون مشغول بازنویسی خاطرات علی چیت‌سازبان فرمانده شهید دوران دفاع مقدس و فرمانده اطلاعات- عملیات لشکر ۲۲ انصارالحین (ع) است.

خاطره نویسی رزمندگان درگفت و گو با حمید حسام

عطر جبهه لای کتاب خاطرات

منظور من این نیست که خاطره‌نگاری اصلاً نیازی به تکنیک نوشتن ندارد، خاطره‌نگاری به اندازه داستان و زمان شاید قلم شخص را برای شیوه و نگارش بهتر نوشتن می‌چالش نمی‌کشد، قطعاً وقتی در خاطره نگاری مطرح می‌شود که سه عنصر زمان، مکان و استناد باید پررنگ باشد، ناظر بر این است که خاطره نگاری هم عودش از مولفه‌های قابل بحث برخوردار است، اما در مقایسه با داستان نویسی از شگردها و شیوه‌های کمتری بهره می‌برد. اگر بخوایم یک مثال تاریخی در این زمینه بگوییم سرفرازم ناسرخسرو هم نوعی خاطره نویسی است، همچنین تاریخ بیبقی را ما اثر ادبی آرزایی می‌کنیم، این کتاب خاطرات ابوالفضل بیبقی از دوران حاکمیت غزنویان است، اما چه دلیلش دارد که این دو اثر در کرسی دانشگاه‌ها تدریس می‌شود نه در رشته‌های تاریخ و تاریخ نویسی؟
دلیلش صرفاً این است که در ادبیات ادبیات دانشگاهی، زبان نویسنده و اثر نویسنده با وقوفی که نویسنده بر عناصر زمان و مکان و استناد داشته و جزئی‌گرایی‌هایی که در این دو اثر مشاهده می‌شود- که از شاخصه‌های

است، به عقیده من خاطره نویسی شاخصه دلنسیگی رزمندگان و جبهه رفته‌ها با فرهنگ دفاع مقدس است، چراکه موضوعی تنیده شده با فضای جبهه و جنگ و حتی اتفاقات پشت جبهه و فضاهای اجتماعی و سیاسی بعد از آن است. اگر روزی روزگاری رفیق گرایش به خاطره نویسی در جامعه ما پابین بیاید و کم شود، بیاید آن را در راستای نوعی نگارشی آرزایی کرد. می‌توان گفت در آن صورت یک نوع قهر و یا به نوعی مفارقت و جدایی بین قشر جبهه رفته‌ها و رزمنده‌ها با ادبیات دفاع مقدس به وجود آمده است. ولی در حوزه قصه و داستان وضع اینگونه نیست. اگر ما شاهد عدم ظهور و خلق داستان و رمان بزرگ نباشیم، دلیل بر قهر جبهه رفته‌ها نیست، ولی خاطره‌نگاری به نظر من یک پیوندی است با حضور نسلی که جبهه را ندیده و تجربه نکرده است. از طرفی داستان نویسی به گونه‌ای است که در آن تکنیک حرف اول را می‌زند. اگرچه باید بپذیریم تکنیک محوری که پیوندی با رویدادهای جنگ نداشته باشد، نمی‌تواند پیام تاریخی دفاع مقدس را به درستی منتقل کند-حالا با این

سایر حمدی

آقای حسام، شما هم در حوزه خاطره‌نگاری ادبیات دفاع مقدس و هم در حوزه داستان نویسی قلم زده‌اید. نقش مولفه‌های داستانی را در خاطره نویسی چگونه تبیین می‌کنید؟

خاطره نویسی به نظر من ماهیتاً یک زائر تاریخی است،

نه ادبی...

... که سابقه چندانی هم در ادبیات فارسی ندارد. با اینکه در غرب به عنوان یک ژانر مستقل ادبی بسیار مورد توجه است و مخاطبان فراوانی دارد.

بله، خاطره نگاری در ادبیات ایران سابقه چندینی ندارد هر چند در ادبیات جهان جایگاه ویژه‌ای دارد. شاهد مثال در این زمینه فراوان است. خاطره نویسی با مولفه‌های دفاع مقدس سبک و سیاق خاصی است که از دل سنگر و در فضای جبهه شکل گرفته و متولد شده است. در واقع دلیل تاثیرگذاری این هم این است که فاصله نگارش خاطره با فاصله واقعه خیلی زیاد نیست. یعنی در همان لحظه‌ای که یک خمپاره ۱۲۰ میلیمتری روی سقف سنگری فرود می‌آید شهید احمدرضا احدی حماسه آفرینی رزمنده‌ها را روی کاغذ ثبت می‌کرد. از این جهت من اعتقاد دارم، خاطره نویسی ژانری است که نقشه‌اش در فضای جبهه و جنگ بسته شده و در دوران دفاع مقدس متولد شده است. خاطره یا سبغه دفاع مقدس هیچ سابقه‌ای در تاریخ معاصر ایران ندارد.

فارع از ادبیات جبهه و جنگ، خاطره نگاری به شکل معمول هم در ادبیات فارسی به عنوان یک ژانر حضور نداشته است، اگر از استثناء بگذریم.

بله به شکل معمول و ساده هم، خاطره نگاری نداشته‌یم. خاطره نگاری با صبغه و رویکرد دفاع مقدس است که در ادبیات ایران ظهور کرد و پا گرفت. از این نظر خاطره مثل داستان، ناظر بر شناخت نویسنده از تکنیک‌های مختلف نوشتن نیست، اگر کسی بنواید اتفاقاتی که بر او گذشته است را با استفاده از قلمی روان و گزارشی و آشنایی با سه عنصر زمان و مکان و استناد به صورت خاطره نگاری ثبت کند، گاهی اوقات حتی نیاز نیست که رازی با کاتب خود شاهد و ناظر واقعه بوده باشد. و یا آن واقعه بر او گذشته باشد. اثری را شخص سومی می‌نویسد که در خاطره نویسی به آن دگر نوشته می‌گویند. خیلی از آثار مثبت» و شاخص که در سال‌های بعد از دفاع مقدس در قالب خاطره چاپ شد، دگر نوشته‌هاست. یعنی خاطراتی است که کسی آن را روایت کرده و شخص سومی آن را مکتوب کرده است. این طور نیست که لزوماً خاطره نویسی با کاتب باید خودش آنچه را که می‌نویسد تجربه کرده باشد. و رویدادهای جبهه و وقایع را از سر گذارنده باشد. البته همیشه این اتفاق نیفتاده

خاطره نویسی قله ادبیات دفاع مقدس

خاطره نگاری به عنوان یک ژانر به عنوان یک گونه ادبی در ادبیات جهان جایگاه ویژه‌ای دارد. خاطره نگاری در کشور ما در مقایسه با دیگر نقاط جهان کجا قرار می‌گیرد؟ آرزایی شما به عنوان نویسنده از این ساله چیست؟

به نظر خاطره نویسی به عنوان یک ژانر در قله ادبیات دفاع مقدس قرار دارد و برجسته ترین گونه ادبی است. از این جهت قابل قیاس با هیچ ژانری نیست، نه در داخل کشور و نه در خارج کشور. شاید با یک اثر تطبیقی هم قابل قیاس نباشد، چون مولفه‌های خاص خودش را در داخل کشور دارد. مثلاً در حوزه خاطره نویسی در بخش ادبیات اردو گاهی که یکی از متفرعات خاطره نویسی است، ما قوی ترین خاطره‌ها را در بخش های مختلف دوران اسارت مربوط به آثار جنگ جهانی دوم و متعلق به سربازان می‌دانیم که در اردو گاه‌های نازی‌ها گرفتار بودند. اما از

این جهت با توجه به اینکه فرهنگ دفاع مقدس و رویدادهای دوران دفاع مقدس یک وجه تمایز اساسی و ماهیتی با سایر جنگ‌ها داشته و اساساً اطلاق جنگ هم به آن صادق نیست، حضور ما در جبهه برای جنگ نبوده بلکه برای دفاع بوده است. دفاع محض هم نبوده، دفاع مقدس بوده است. یعنی بر اساس اعتقادات دین و شریعت بود. این است که خاطره نویسی اش هم ماهیتاً با خاطره نویسی در دیگر کشورها متفاوت است.

مقدماتی که عرض کردم بنده هر دو ساحت را در حوزه ادبیات دفاع مقدس مفید و با ارزش می‌دانم؛ هم خاطره نویسی و هم داستان نویسی را حتی بر خلاف خیلی از دوستان نویسنده معتقدم که ژانر ترکیب این دو حیثه که بازنویسی خاطرات با روش مولفه‌های داستانی است، نه تنها آفتی برای ادبیات دفاع مقدس نیست بلکه قالب و سبک جدیدی است که در این دوران شکل گرفته و خلق شده و جایگاهش را در میان نویسندگان نسل امروز پیدا کرده است. یعنی اتفاقات مستندی که می‌یابد موضوع خاطره باشد با عناصر داستانی ترکیب می‌شود و ژانر جدیدی تحت عنوان مستند داستانی به وجود می‌آید.

به نظر شما، خاطره نگاری احتیاج به سبک‌ها و شگردهای نویسنده‌گی ندارد. حال این سوال مطرح می‌شود که ملاک و معیار برتری یک خاطره نسبت به خاطره دیگر چه عناصر و چه مولفه‌هایی می‌تواند باشد؟

داستان نویسی دفاع مقدس سه دوره را پشت سر

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

گذشته است. دوره‌ای که نویسندگان ما دقیقاً و همزمان با شروع دفاع مقدس روی نوشتن آوردند و آناری مثل «زمین سوخته» احمد محمود نوشته شد که در واقع این پیوندگره خودرگی چندانی نوشتارها را نویسندگان قبل از انقلاب نداشته است. شاید با شروع انقلاب و جنگ یک فاصله‌ای بین تعدادی از نویسندگان و رمان‌نویسان با موضوع رویدادهای اجتماعی بعد از انقلاب ایجاد شده بود که به نظم طبیعی است. همین طور که خیلی از نویسندگان قبل انقلاب نتوانستند به خوبی و راحتی وقایع انقلاب و دفاع مقدس را هضم کنند و به تبع آن خوب هم نتوانستند به کتب و ضبط این رویدادها بپردازند و روایت خودشان را از این دو واقعه زانه کنند. خیلی‌ها مهاجرت کردند، آنهایی هم که ماندند در برابر عظمت این رویدادها سکوت کردند. در واقع نسل بعدی ۶۰ به عنوان اولین نویسندگان ادبیات انقلاب و دفاع مقدس خود را به جامعه ایران معرفی کردند و اولین گروه هم بودند که در این زمینه دست به قلم بردند و داستان و شعر نوشتند. آثار این دوره به لحاظ فنی و تکنیکی متفاوت است. برخی از این آثار از لحاظ شیوه و شگرد نوشتن قابل اعتنا هستند. در در واقع آثار معتبر از زیبایی می‌شوند و برخی هم در سطح معمولی و متوسط قرار دارند و ادکبی هم سطحی و ضعیف هستند. دوره دوم ادبیات دفاع مقدس از مکتب پذیرش قطعنامه و خاتمه جنگ شروع می‌شود دوران که فرصت و فراغت نوشتن برای قشری بیشتری فراهم شده بود. در این دوره چهره‌های به جامعه معرفی شده بودند که در عرصه رمان‌نویسی خودشان جنگ را از نزدیک تجربه کرده بودند و قبل از آن که نویسنده باشند زرمده چهره‌ها بودند. همین سبب شد که فضای آثارشان کاملاً سرشار باشد از احساساتی که خودشان در تجربه چهره بودند از نزدیک و واقع را با پوست و گوشت و خون لمس کرده بودند. این دسته از نویسندگان تجربیات بلاغی خودشان را مینا و مجور آثارشان قرار دادند. این نسل به نظر من برگ برنده داستان‌نویسی ما در حوزه ادبیات دفاع مقدس است. از یک نظر نشان داده که اقتدر ظرفیت‌های دفاع مقدس بالا بوده که بعد از اتمام جنگ نتوانستند افرادی که اصول کلاسیک رمان‌نویسی را در دانشگاه‌ها و در کلاس‌های خصوصی نیاموخته بودند به شکل عملی و تجربی دست

به قلم بیاورند و نویسند. این دوره هم به نظر من طی شده است و اکنون چند سالی است که دوره سوم آغاز شده است. در این دوره نگاه‌های چالشی نسل‌های مختلف یعنی نویسندگان دهه شصت و دهه هفتاد در تقابل با هم و گاهی هم در کنار هم سبب خلق آثاری شده که نسبت به دوره قبل متفاوت است. در تحلیل این نگاه باید گفت که دوراوبه دید ایجاد کرده زابویه دیدی که اصالتاً ساختگرا هستند. اصالت فرم را مینمای داستان و اساس کار می‌دانند. زاویه دیدی که نورنمایه و محتوا را اصل می‌داند. به هیچ روی راضی نمی‌شود زیبایی‌های تکنیکی، ماهیت و درونمایه اثرش را تحت الشعاع

خودش قرار دهد.

شما به عنوان نویسنده، ادبیات دفاع مقدس را در سومین دوره که بیشتر با نگاه انتقادی نوشته شده‌اند، چگونه ارزیابی می‌کنید و چگونه با این پدیده رویه و روی می‌شوید؟
نگاه چالشی و انتقادی سبب رشد یک پدیده می‌شود. کارهای دستوری و ادبیات سفارشی قطعاً مخاطبان محدود و معدودی دارد. این را به عنوان یک اصل پذیرفتیم. اما در قسه دفاع مقدس ما یک مخاطب محترم و مبنای دفاع-که داریم که اگر اینها را به عنوان محکمت و مبنای دفاع-که مورد اتفاق نظر همه قشرها و اصناف و آحادی که چهره را تجربه کرده‌اند-مورد توجه قرار دهیم می‌بینیم خلاف آن را ولو با استفاده از تمام گزوه‌های نوشتاری و تکنیکی روایت نمی‌توانیم انکار کنیم. یعنی بنده می‌خواهم همان بحث اصالت محتوا و پیام‌رسانی داستان را در مورد دفاع مقدس که به عنوان یک اصل از آن نام می‌بریم مطرح کنم. این به آن معنا نیست که تلخی‌ها در دفاع مقدس نبوده است، با تاکنامی و شکست‌های مضمنی نبوده است. هیچ کس چنین نظری ندارد. دل‌های مومنان همه اقرار به این دارند که تلخی‌ها و تاکنامی‌ها و شکست‌ها در ذات یک پدیده مثل جنگ وجود دارد. همه انسان‌ها هم کاملاً سفید و آرمانی و آسمانی نبوده‌اند. رزمندگان هم انسان‌هایی زمین بودند با همه ضعف‌ها و کمبودهایی که در انسان ممکن است داشته باشند. تنوع شخصیتی هم کاملاً در جنگ وجود داشت. اما اگر می‌خواهیم یک تابلو را به نمایش بگذاریم زیبایی‌های و شمایل دفاع مقدس به شکلی رجحان و برتری دارد که آن زشتی‌ها و تاکنامی‌ها و تلخی‌ها بسیار در سایه قرار می‌گیرد. بعد عمده کردن و برجسته‌سازی آنها شاید یکی بگفتی ناخن به ادبیات دفاع مقدس باشد. من عقیده‌ام بر این است که آیا ما همه گفتنی‌ها را گفته‌ایم که سراغ تا گفته‌های جنگ می‌رویم؟ ما خیلی از زیبایی‌ها و ایثارگری‌ها و شیرینی‌ها را در جهات ارزش و آرمان‌های مقدس باز نگه‌داریم. بلکه اگر گفته‌ایم و نوشته‌ایم ادکبی از هراس است و آن هم خیلی ناشایسته گفته‌ایم. مثلاً اگر در عالم سینما کار کرده‌ایم ادعیم شعاری برخورد کرده‌ایم و آدم‌ها همه آرمانی بودند. همین سبب شد که باز خود منم در جامعه به وجود نیاید و به همین صورت در حوزه ادبیات

در تعریف ادبیات معتقدم ادبیات آن چیزی است که می‌خواهیم باشد نه آن چیزی که هست. یعنی اصل زیبایی‌شناسی در آن حرف اول را می‌زند. هم در شعر هم در داستان و هم در گونه‌های دیگر ادبی

دفاع مقدس هم یک باز خود منم در قلم نویسندگان ایجاد شده و بگویند که حتماً ایده آل این است که بیایم نقطه مقابل این روش را تجربه کنیم. حالا همه چیز برعکس شده. همه چهره‌ها منفی هستند. همه در چهره کم می‌آورند. این هم غلط است. این هم روی دیگر سکه هنجارگریزی است. سیاه و سفید دیدن پدیده‌ها امری بسیار غلط است. من فکر می‌کنم آن چیزی که واقعیت‌های دفاع مقدس بود، نیاز به تحریف و تعبیر ندارد که بخواهیم از ذهنیات خود استفاده کنیم و حقیقت را وارونه نشان بدهیم. گرچه تعدادی از دوستان نویسنده هم معتقدند که در ساخت داستان و ادبیات چیزی به اسم حقیقت و غیر حقیقت وجود ندارد که این خود جای بحث فراوان دارد. من روی این نکته که بسیاری از دوستان حرف زدن و اظهار نظر کردند حرف‌های زیادی برای گفتن دارم.

من در تعریف ادبیات معتقدم ادبیات آن چیزی است که می‌خواهیم باشد نه آن چیزی که هست. یعنی اصل زیبایی‌شناسی در آن حرف اول را می‌زند. هم در شعر هم در داستان و هم در گونه‌های دیگر ادبی. اما باید یادمان باشد که وقتی داستان می‌نویسیم به شیوه‌های گوناگون توجه داریم. مثلاً داستان مخیل داریم. رمان پلیسی داریم. رمان اجتماعی داریم. رمان تاریخی داریم. قطعاً و یقیناً داستان و رمان دفاع مقدس ما یک اثر تاریخی است. یعنی عناصر سازنده‌اش را از سرچشمه‌هایی می‌گیرد که حقیقت تاریخی است. پس در اینجا حقیقت معنا دارد. ما نمی‌توانیم اثری را مطابق با تفکر مارکسیستی بنویسیم و اسمش را ادبیات دفاع مقدس بگذاریم ولو اینکه به لحاظ فنی و تکنیکی در سطح بسیار بالایی باشد. از این جهت باید پذیرفت رمان به رغم اینکه عنصر تخیل در آن نقش اصلی دارد. اما این تخیل ابزار است نه هدف. وسیله‌ای است برای بیان مطالب و شاخصه‌هایی که در عرصه دفاع مقدس وجود داشت. آن شاخصه‌ها در دفاع مقدس به تعبیر قرآن حکمت‌ها و اصولی دارد که لایتنر است. ارزش‌ها چیزی نیست که بشود نادیده‌اش گرفت و گفت ازمنه ازله من نویسنده آن نامی پذیرد و بعد آن را به عنوان خدازرش معرفی کرد. حتی اگر یک اثر در پس زمینه‌اش مسائل و معضلات اجتماعی پس از جنگ را زیر ذره‌بین قرار دهد، باز هم اینجا می‌توانیم بگویم واقعیت‌های دفاع مقدس که در این اثر حرف اول را می‌زند.

در مقایسه با ادبیات مقاومت در جهان، ادبیات دفاع مقدس از چه جایگاهی برخوردار است و چقدر توانسته‌ایم از آن بهره بگیریم؟

می‌دانم داستان نویسی ابتدا از غرب به ایران آمده است. در آنجا هم سابقه‌ای با صد ساله دارد البته اگر دن کیوتوت سروانتس را به عنوان نخستین رمان مدرن بپذیریم. اما در کشور ما قدمت رمان به دوران قاجار و پس از آن می‌رسد. شاید تلاش جمل‌آزاده در داستان‌نویسی به عنوان سنگ بنای داستان فارسی امروز برای ما به عنوان یک الگو قابل توجه باشد. اما ادبیات دفاع مقدس در مقایسه با ادبیات مقاومت در جهان کجا قرار می‌گیرد؟ باید گفت همان‌طور که مقام معظم رهبری شاهد مثال می‌آورند رمان جنگ و صلح و آثاری از این دست را از باب توجه و استفاده از تکنیک‌هاست که می‌خواهیم نه برای کپی برداری و به تعبیری مست فرنگ شدن. من خوش ندارم ادبیات دفاع مقدس را با اقرا و همگنانش در جهان مقایسه کنیم. چرا که معتقدم مولفه‌های شکل‌گیری ادبیات دفاع مقدس کاملاً متفاوت است بافتن و مولفه‌هایی که ادبیات مقاومت جهان از جمله روسیه در آن شکل گرفت. آنها ماهیت خودشان را با جنگ و ادبیات مقاومت شناساندند. حتی ادبیات مقاومت در فرانسه هم اینگونه است. ولی در دفاع مقدس اصل بر قواعدهی است که ما آن قواعد را به عنوان محکمت و مبنای می‌شناسیم و داستان را ابزاری برای انتقال ارزش‌ها در نظر می‌گیریم. شاید این ریشه در صیغه ادبی و دینی ما داشته باشد. مولوی سال‌ها و قرن‌ها پیش چراغ خطر این قضیه را روشن کرده بود که می‌باید قوه‌طور شدن در تکنیک‌ها و ظرف و ساخت ما را از معنا و معز اثر دور کند. آنچه که می‌گوید ای برادر قصه چون پیمانته‌ای است! معنی اندر آن مثال دانه‌ای است. دانه معنی بگیر از مرد عقل‌انگردد پیمانته را کر گشت فلان! این پیمانته همان ظرف و همان ساخت است. همان تکنیکی است که در آثار غرب حرف اول را می‌زند. برای آنها موضوع و معنا خیلی اصالت ندارد و در مراحل بعدی مطرح است. اما در ادبیات ما داستان و ابزار و وسیله‌ای برای انتقال اندیشه و ارزش‌های معنایی و انسانی است.

کتاب کودک و دانش آموز

روزنامه کتاب‌خانه
در هفته کتاب
جمهوری اسلامی ایران

تجدید: ۲۸ تیر ۱۳۹۵

۱۱

کتاب کودک و دانش آموز
دوره پایه کتاب هفته
در هفته کتاب
جمهوری اسلامی ایران

نگاهی به فعالیت های نهادهای دولتی و غیر دولتی
برای کودکان در هفته کتاب

لبخند کودکان به روی کتاب

هفته کتاب سعادت برگزار می شود هفته ای که در آن هر کلام از سازمان ها و نهادهای فرهنگی می گویند فرهنگ کتاب و کتابخوانی را گسترش دهند. کودکان نیز در این میان می بهره مندند. والدین و معلمان فرهنگی این مرز و بوم روزی را روز کتاب، کودک و دانش آموز نام نهاده و در این دوره ۲۸ آبان را به آینده سازان فردی ایران زمین اختصاص داده اند تا به آنان بیفزایند که در عصر شتاب و صنعت هم می توان کتاب خواند و از خوانش لذت برد.

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ارسال نیز چون سال های گذشته، بیشترین و وسیع ترین برنامه ها را برای این روز و این هفته در نظر گرفته است. از دیدگاه نماینده کتاب و نوشتن های تخصصی در زمینه ادبیات کودک و نوجوان گرفته تا برگزاری مسابقات کتابخوانی و اهدای جایزه نمایش فیلم و اجرای تئاتر، مهدی باقری، مدیر روابط عمومی کانون پرورش فکری، علاوه بر فعالیت های یاد شده به مجوز کردن کتابخانه های مدارس اشاره می کند و می گوید تلاش ما بر این است که در هفته کتاب، مدارس سراسر کشور را به کتاب های خوب و خواندنی برای بچه ها مجهز کنیم و به تاسیس کتابخانه در مناطق محروم کشور و ارسال کتاب به آن نواحی بپردازیم.

وی با اشاره به فعالیت کتابخانه های پستی کانون می افزاید: یکی از کارهای بسیار ملاحظه در گسترش فرهنگ کتاب و کتابخوانی، اجرای طرحی با عنوان کتابخانه های پستی و ارسال رایگان کتاب به استان ها و مناطق دورافتاده ای بود که امکان تاسیس کتابخانه در آنها وجود نداشت. از این رو کارشناسان و کتابداران ما بر آن شدند تا به روستاها برنده، عضوگیری کنند و بر اساس جنسیت و سن و سال افراد، کتاب های مناسب را برایشان بفرستند.

کتابخانه های پستی به ساخت مجموعه ای تلویزیونی با همکاری شبکه ۲ سیما اشاره می کند و می گوید: هم از مهرنایم، عنوان مجموعه ای است که ۱۰۰ آهنگ ۵ دقیقه ای را در بر می گیرد و به معرفی کتاب برای بچه ها و زبانی حسین اختصاص دارد.

مدیر روابط عمومی کانون یکی از اهداف عمده این سازمان را زنده نگه داشتن کتاب در همه سال می داند و معتقد است که نه یک هفته که همه سال را باید به کتاب و گسترش فرهنگ کتابخوانی میان مردم و به ویژه کودکان اختصاص داد.

صاحبان صنایع و فرهنگ قره هم نمی آیند
چون کتاب کودک، کار و صنعت، تغییر از ناشران صنعتی، تجلی از کارگران کتابخوان و میزگرد هم اندیشی صاحبان صنایع و فرهنگ، برنامه می بود که انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک با همکاری وزارت کار، قصد برگزاری آن را در هفته کتاب داشته، برنامه ای که دیگر هیچ کدام به مرحله اجرا نرسیدند.

بروز سربازی، مدیر اجرایی انجمن فرهنگی ناشران کودک با اشاره به اهمیت تعامل صنعت و فرهنگ با یکدیگر می گوید: در کشور ما ۵ تا ۶ میلیون کارگر یا خانواده ای برجست و وجود دارند که اگر بتوانیم کتاب و فرهنگ کتابخوانی را میان این افراد وارد کنیم و گسترش دهیم، خوب و موثر عمل کرده ایم. به همین علت انجمن فرهنگی ناشران و وزارت کار بر آن شدند میزگردی با حضور ناشران، نویسندگان و صاحبان صنایع برگزار کنند که به دلایلی نامعلوم متفی شد، در حالی که جواد کتیری، کارشناس دفتر امور فرهنگی وزارت

کار می گوید این میزگرد با همکاری انجمن ناشران کودک برگزار می شود و چهارمین آن به تعویق افتاده است و به جای آن که ما در هفته کتاب، میزبان ناشران و صاحبان صنایع باشیم، در آخرین هفته آذر که برابر با هفته پژوهش است این نشست را برپا می کنیم. اما سربازی به میزگرد وزارت کار از برگزاری این نشست خودداری می کند.

دی با اشاره به برگزاری نمایشگاه کتاب های صنعتی و مدیریتی افزود: اگر چه عمده فعالیت اعضای انجمن فرهنگی، انتشار آثار مربوط به کودکان است، اما با توجه به اهمیت برگزاری ارتباطی دوجانبه میان صنعت و فرهنگ، کتاب های صنعتی را نیز منتشر کرده اند تا کارگران و کارفرمایان را به خواندن کتاب علاقه مند کنند.

سربازی پیوند میان صنعت و فرهنگ را نیازمند یک عزم ملی می داند و معتقد است که انجمن فرهنگی ناشران به تنهایی نمی تواند این همسنگی را به وجود آورد، بلکه وزارت فرهنگ و ارشاد می تواند نقش کلیدی را ایفا کند و با برنامه ریزی وارد میدان شود و از مدیران کارخانه ها بخواهد بخشی از درآمد سالانه خود را به عنوان مالیات، صرف مسائل فرهنگی کنند.

رنگین کمان ایرانی
انجمن نویسندگان کودک و نوجوان نیز با ارائه طرح های کتابخانه ای، حضوری نسبتاً فعال در هفته کتاب دارد. محسن هجری، نماینده این انجمن در شورای ستاد هفته کتاب از آغاز اجرای طرح های مربوط به ۴ هزار کتابخانه روستایی در این هفته خبر می دهد و می گوید: این کتابخانه های روستایی به تدریج افتتاح می شوند و آغاز به کار می کنند که البته تجهیز آن به عهده وزارت فرهنگ و ارشاد و جهاد کشاورزی و نهادهای مربوط به جامعه روستایی است.

وی اجرای چنین طرح هایی را در جذب تعداد مخاطبان بیشتر موثر می داند و معتقد است: اگر جامعه را تشربندی کنیم،

یکی از کارهای بسیار خلاقانه
در گسترش فرهنگ کتاب
و کتابخوانی، اجرای طرحی
با عنوان کتابخانه های پستی
و ارسال رایگان کتاب به استان ها
و مناطق دورافتاده ای بود که
امکان تاسیس کتابخانه در آنها
وجود نداشت

مخاطبان کتاب، بیشتر طیف متوسط شهری را در بر می گیرند، در حالی که مردم روستاها و حاشیه شهرها نیز می توانند مخاطبان جدی کتاب باشند.

هجری با اشاره به طرح های دیگر این انجمن می گوید: رنگین کمان ایرانی از جمله طرح های انجمن نویسندگان است که با هدف جمع آوری قصه های آستان های مختلف در نظر فراهم شود و مخاطبان را با اقوام گوناگون ایرانی و داستان هایمان آشنا کند.

وی همچنین مشارکت نهادهای انجمن های مختلف را در ارائه طرح ها و بررسی آن کام مثبتی می داند و می گوید: ارسال مانند سال های پیش، معادلت فرهنگی به تنهایی این مسئولیت را به عهده گرفته و کام خوس در این زمینه است.

یک سال با تصویرگران کودک
انجمن تصویرگران کتاب کودک هم در چهاردهمین دوره هفته کتاب حضور یافته است. حسین نظری، مدیر اجرایی انجمن با اشاره به فعالیت های این نهاد می گوید: دومین سال تصویرگران کتاب کودک در ۴۰ صفحه، شامل آثار ۱۲۴ تصویرگر می شود که در هفته کتاب به بازار می آید.

وی درباره ملاک های گزینش آثار می گوید: کار تصویرگری که طی این یک سال به خلق آثار تازه پرداخته و از نگاه تازه برخوردار بوده اند، برای انتشار انتخاب شده و فریده شهنازی، هیروزه گل محمدی، محمدرضا نورستانی و کیارش غریبیدین، داری آثار را به عهده داشته اند.

همچنین اولین نمایشگاه لغزنامه با موضوع قیل همزمان با هفته کتاب در خانه هنرمندان برگزار شده است. تصویرگران، متناسب با دریافت و ذهنیت خود تصویرگری کنند، همان گونه که در داستان مشتی نیز هر کدام از کسانی که در آن اتاق تارک بودند، بخشی از قیل را لمس و بر اساس دریافت خود، آن را تصویر کردند.

نمایشگاه لغزنامه ها را گروه لنگک با همکاری انجمن تصویرگران کتاب کودک برگزار می کند، همچنین امروز (۱۸ آبان روز کتاب) کودک و دانش آموزان، به همت انجمن تصویرگران می شود و تا دوم آذرماه ادامه دارد.

برگزاری نمایشگاه یاد باز مهربان و اهدای لوازم ورزشی به مدارس از فعالیت های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و تغییر از کتابداران برتر، آغاز نهمین ۲ هزار کتابخانه در مدارس کشور و ۱۰ هزار نمایشگاه کتاب است. ۱۰ هزار مدرسه از جمله کارهای آموزش و پرورش در هفته کتاب است. امید است اینگونه حرکت ها به در یک هفته که در طول سال اجرا شود و تمام باید تا شاید بچه ها را با مهربان ترین پاز آشتی دهد.

رها نشید!

«راستش هر وقت این تصویر را می بینم، منازم می شوم. می بینم کتاب های درسی دانش آموزان و دانشجویان، خارج از شبکه توزیع رسمی در دست حدهای سوداگر به فروش می رسد، البته با قیمت های چند برابر دانش آموزان درستانی و دانشجویان برخی کتاب های تخصصی خود را می بخرند. به چند برابر قیمت تهیه کنندگان یا بیرون دهنده صرف کننده است.»

دکتر عباسپور، رئیس کمیسیون آموزش مجلس شورای اسلامی درباره توزیع خارج از شبکه کتب درسی می گوید: ما در مجلس از این مشکل مطلع هستیم. تهیه کتاب های علمی در دانشگاه ها یک معضل است. ما این را قبول داریم. ولی ما انتشارات سمت و مرکز نشر دانشگاهی را داریم که وظیفه آنها فهرست کردن کتاب های مورد نیاز دانشجویان و تهیه و ارائه آنهاست.

معمولاً توزیع کتاب های عمومی مشکلی ندارد، اما کتاب های تخصصی دانش آموزان و دانشجویان، با توجه به افزایش دانشجویان مقطع لیسانس و فوق لیسانس، به یک معضل تبدیل شده است. در واقع یک بخش مشکل نسبت پایین شمارگان کتاب در مقابل مصرف کننده است.

رئیس بخش نشر کتاب های تخصصی متعلق به گذشته است که دیگر تهیه و چاپ نشده و کپیاب است. این کتاب ها معمولاً به چند برابر قیمت از سوی افرادی در گوشه و کنار خیابان انقلاب فروخته می شوند.

رئیس کمیسیون آموزش مجلس یکی از راه حل های برطرف کردن مشکل کتاب های تخصصی دانشجویان را حمایت کردن دولت از بخش خصوصی عنوان می کند. می گوید: بخش خصوصی چنانچه حمایت مالی شود و تضمینی به بازگشت سرمایه اش باشد، حاضر است کتاب های آموزشی و تخصصی مورد نیاز دانشجویان را چاپ کند. در واقع مسئولیت نظارت و پیکری بر چاپ و توزیع کتاب های درسی با وزارت علوم، وزارت ارشاد و وزارت آموزش و پرورش است.

وی می افزاید: بنده به صراحت اعلام می کنم که اگر نقضی در مسائل قانونی برای توزیع و تهیه کتاب های درسی وجود دارد، ما آماده ایم در مجلس درباره این موضوع صحبت کنیم. ولی شما و شهرداران یادتان باشد که مجلس وظیفه نظارتی دارد نه کار اجرایی. کار اجرایی در حیطه عملکرد و شرح وظایف مسئولان دولتی است.

دکتر عباسپور تأکید می کند که افزایش دانشجو باید با ابزارهای کافی انجام شود و گفتگویی که تعداد دانشجویان پیام نور بالا می رود، باید از پیش فکری برای کتاب ها و منابع مورد نیاز آنها بشود.

وی می گوید: وقتی برنامه ریزی درسی برای ثنویین، چاپ و توزیع کتاب های مورد نیاز این همه دانشجو که در طول سال بر جمعیتشان افزوده می شوند، وجود ندارد نتیجه همان می شود که این کتاب ها کپیاب می شوند و در بازار سیاه به چند برابر قیمت فروخته می شوند.

عضو کمیسیون آموزش، در ادامه صحبت هایش به حوزه اسبوزمان و وظایف نهاد های دولتی اشاره و یادآوری می کند که خودبه خود وزارت ارشاد و کوه راه و کانس میسکان را باید تخصصی باشد و نسبت به رفع آنها اقدام کند. کمبود مشکل تهیه و توزیع کتاب های تخصصی دانشجویان هم از این تعریف خارج نیست. او می گوید: این یک مشکل و معضل فرهنگی است. اگر به گمان شما یک مشکل قانونی است، من همکارانم در مجلس حاضر به انجام وظیفه هستیم. ولی به صراحت می گویم این مشکل دانشجویان به مجلس بر نمی گردد، بلکه یک مشکل اجرایی و مدیریتی مربوط به وزارت علوم است. ما می توانیم به عنوان نمایندگان مردم به وزارت علوم تذکر بدهیم، اما واقعیت این است که آنها خودشان می دانند که کتاب های تخصصی دانشجویان کپیاب است. شاید، در طول روز ده ها دانشجو به میزبان وزارت علوم می کشند و از آنها درباره توزیع کتاب های درسی می پرسند. وقتی مسئولان آموزش علوم بود، سواد مردم قرار می گیرد، دیگر هم نیاز را می دانند و هم مشکل را پس بیادماند کنند.

فروش خارج از شبکه کتب درسی و دانشگاهی

دانشجویان، سرگردان در بازار سیاه کتاب

دکتر عباسپور با توجه به نیاز دانشجویان اشاره می کند که اگر عوارین کتاب های درسی به اندازه کافی و مورد نیاز دانشجویان نیست خود وزارت علوم، مرکز نشر دانشگاهی و انتشارات سمت باید به تهیه کتاب فارسی با ترجمه کتاب های انگلیسی اقدام کنند؛ یعنی به هر صورتی که هست بتوانند کتاب های درسی را تقوین و تهیه کنند و در اختیار هزاران نغری که برای ادامه تحصیل به آنها نیاز دارند، قرار دهند.

رئیس کمیسیون آموزش مجلس شورای اسلامی با اشاره به مجموع صحبت های که شد، قول می دهد مجلس با مسئولان مرکز نشر دانشگاهی و انتشارات سمت جلسه ای بگذارد و از آنها بخواهد برای حل این مشکل و کوتاه کردن دست سودجویان که این کتاب ها را خارج از شبکه توزیع رسمی می فروشند، اقدامات سریع و مناسب انجام بدهند. به قول وی این سهم مجلس نسبت به دانشجویان است، بقیه کارها با مسئولان نشر دانشگاهی و

خیابان پرسیدیم، قیمت کتاب را 2500 تومان گفتند. من هم مجبور شدم با این قیمت تهیه اش کنم. از او می پرسم این مشکل را همه دانش آموزان مطلع پیش دانشگاهی دارند؟ او می گوید: بیشتر کسانی که می خواهند برای کنکور شرکت کنند این مشکل را دارند. شما که روزنامه نگار هستید چرا از مسئولان آموزش و پرورش درباره مشکل ما نمی پرسید؟ او می گوید: من هم می توانم بپرسم. مهم بگذارید! تهیه کتاب های درسی غیرساعت وقت بگذارید؟

مجلس می تواند بپرورد. رشته ادبیات است. او دنبال تهیه چند کتاب است. قیمت هایی که به او داده اند حدود 2000 و 4000 تومان است. آشفتگی و خستگی از چهارده سال قبل مشخص است. کتاب هایی که او می خواهد، جزو دروس تخصصی است. او می گوید: موفق نشده از کاتالوگ رسمی و معتبر توزیع کتب درسی آنها را تهیه کند و غیر از او دیگر دوستان و دانشجویان دیگر هم همین

مشکل را دارند. از او می پرسم سراغ مرکز نشر دانشگاهی و انتشارات سمت رفته اید؟ او می گوید: اولین جایی که رفتم همین در مرکز بود. ولی گفتند: درخواست برای این کتاب ها زیاد است و آنها نمی توانند کتبی بکنند. خوب اگر من بر مرکز نشر دانشگاهی و نشر سمت توالم تکلیف را تهیه کنم، پس از کجا باید تهیه کنم، سوداگر کتار خیابان؟

وزارت علوم است. در عین حال این راه اضافه کنم که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اگر از ناشران خصوصی حمایت کند، آنها تشویق به چاپ و تهیه این کتاب های تخصصی می شوند و قسمت زیادی از مشکل حل می شود.

سوداگران، کتاب های درسی را می فروشند
در دل چند دانش آموز دبیرستانی و دانشجو را که بشوید بهتر و عمیق تر با این مشکل آشنا می شوید، دانشجو و دانش آموزی که کتاب های مورد نیازشان را در بازار آزاد تهیه می کنند با چند برابر قیمت.

معهد، دانش آموز مقطع پیش دانشگاهی است. او کتاب فزیک سه را به قیمت 2500 تومان از یک مسفرویش خریده است. در حالی که قیمت کتاب کمتر از هزاد تومان است. از او می پرسم چه مشکلی وجود داشت که توانستی کتاب را از تهیه کنی؟ می گوید: تمام کتابفروشی هایی را که اول مهر کتاب درسی توزیع می کردند، گشتم. تک فروشی نداشتم و فقط به دانشجویان ثبت نام کرده کتاب می دادند. دوستی گفت در میدان انقلاب می توانم کتاب را تهیه کنم. وقتی از دستفروشان کنار

دانش آموزان رسمی بی کتاب نامشده اند
اما واکنش و حرف های مدیر کل چاپ و توزیع کتاب های درسی وزارت آموزش و پرورش بسیار متفاوت است. سیداحمد حسینی سخنان ابتدایی حرفه هایش می گوید: حتی اگر یک دانش آموز رسمی وزارت آموزش و پرورش بدون کتاب باشد، همین لحظه استعفا می کنم.

حسینی با اشاره به این که تمام دانش آموزان کشور در سال تحصیلی جدید کتاب های خود را گرفته اند، می گوید: شما یک اسم از دانش آموزی بدون کتاب به من بدهید. تمام مسئولینش را می پذیرم. کسالتی که برخی کتب درسی را از دستفروشان کنار خیابان تهیه می کنند، دانش آموز رسمی آموزش و پرورش نیستند، بلکه داوطلبان تکتور و سفید، مدیر کل چاپ و توزیع کتاب های درسی از ناموس، برادران داری، ماسی یا نام www.chap.ir خبر می دهد و می گوید: برای رفع مشکل دانش آموزان و داوطلبان تکتور، در این سایت تمام کتاب های درسی موجود دارد. ما بارها اعلام کرده ایم که داوطلبان تکتور و دانش آموزانی که به هر دلیلی به تک سال های قبل احتیاج دارند، روند کتاب ها را از بازار آزاد بخرند، بلکه او آنها به صورت رایگان در این سایت استفاده کنند.

آن گونه که سید احمد حسینی اطلاع می دهد، انتشارات مدرسه منابع تکتور را با قیمت آزاد فاقد پارتال چاپ می کند و در اختیار مردم می گذارد. به این طریق کتاب های منبع تکتور دیگر نیز دانش آموزان و داوطلبان تکتور را رفع می کند. به تهیه کتاب ها از شبکه خارج از توزیع رسمی نیاز نیست.

او می گوید: ما سال 15 میلیون کتب درسی به دانش آموزان تحویل دادیم. یعنی الان یک دانش آموز هم بدون کتاب نیست. مشکل داوطلبان تکتور هم با سایت ما حل می شود.

کتاب، کودک و دانش آموز

کتابخانه کودکان
روزنامه کتاب هفته
در هفته کتاب
جمهوری اسلامی ایران

کتابخانه کودکان
روزنامه کتاب هفته
در هفته کتاب
جمهوری اسلامی ایران

حق التألیف کتاب از قانون خاصی پیروی نمی کند

نانی که به سفرهٔ کلمات نمی آید

اهام صالح

ساعت‌ها، روزها، ماه‌ها، سال‌ها وقت صرف می‌کنند. از تقریحات خود می‌کاهد حتی از زندگی خود نیز می‌زنند. تمام انرژی‌شان را صرف می‌کنند. چشم‌های خود را می‌دوزند به صفحات کاغذی، به کلمه، به جمله‌ها، کتاب می‌نویسند، شعر، رمان، داستان، برخی ترجمه می‌کنند، برخی پژوهش، همه این سختی‌ها و مشقت‌ها را تحمل می‌کنند و رنج‌ها را به جان می‌خرند تا اثری خلق کنند یا کمکی باشند برای بهبود وضعیت ادبیات، کارشان به پایان می‌رسد، اثر ادبی خلق می‌شود، نتیجه، خلق اثر است اما بخش دیگری هم دارد و وجه مالی قضیه. واژه‌ای به نام حق التألیف، این واژه آشنای نویسندگان این واژه گاه درآورد.

نویسندگان، تکلیف خود را با این واژه نمی‌دانند. حق التألیف، حق نویسندگان است. حق دارند قوانین مربوط به آن را بداندند. اما قانون مدنی برای پرداخت حق التألیف وجود ندارد. هر ناشر به فرآیند و نویسنده این حق را می‌پردازد. نویسندگان هم اعتراضی ندارند. پرداخت حق التألیف به چه شکل و بر چه معیار و اساسی است؟ شاید نویسندگان و ناشران بتوانند پاسخگوی این سوال باشند. شاید...

ناشران ادبیاتی چندانی ندارند در این باره صحبت شود. این پاسخ بدالله مقفون امین است. او از تفاوت میزان حق التألیف در انتشارات مختلف صحبت می‌کند و از این است که حتی یک انتشارات هم با دو نفر قرارداد یکسان نمی‌بندد. این طور که از صحبت‌های او برمی‌آید دربارهٔ حق التألیف.

قانون ثابتی وجود ندارد. اغلب ناشران به نویسندگان کتاب‌های عامه‌پسند، حتی اگر فاقد ارزش ادبی باشد، حق التألیف بیشتری پرداخت می‌کنند. به همین نسبت حق التألیف کتاب‌هایی که ارزش ادبی دارند صرفاً به این دلیل که کمتر فروش می‌روند اندک است. این اتفاق دربارهٔ ناشرانی که خود را با اوضاع روز تطبیق می‌دهند بیشتر رخ می‌دهد. استدلال آنها این است: ما می‌خواهیم مردم کتاب بخردند و به مطالعه عادت کنند. هر وقت این اتفاق رخ داد، سراغ کتاب‌های وزین ادبی نیز می‌رویم. ناشران بزرگ، مترجم و نویسنده را یکی نمی‌دانند. در این بین حق التألیف مترجم کمتر است، اما ناشران سعی می‌کنند مترجمان را هم راضی نگه دارند. واقعیت این است: آنها بنا به ضرورت و مصلحت عمل می‌کنند.

شرایط خاص پرداخت حق التألیف

حق التألیف نویسندگان را چگونه می‌پردازید؟ جلال فهیم هاشمی، مدیرعامل انتشارات روزبهان این طور پاسخ می‌دهد: «حق التألیف مثل قیبه مقدّسه‌ای که بین افراد حقیقی یا حقوقی منتقد می‌شود، مقررات خاصی دارد. انتشارات برای پرداخت حق التألیف کتاب‌های درسی شرایط خاصی را در نظر می‌گیرد. مولفان دانشگاهی مرتبط با انتشارات روزبهان فقط پس از فروش نیمی از شمارگان می‌توانند حق التألیف خود را دریافت کنند. فهیم هاشمی در این باره بیشتر توضیح می‌دهد: این ناشران که اغلب اساتید دانشگاه هستند از فروش کتاب‌های خود اطمینان دارند. بر همین اساس شرط زمانی ما را دربارهٔ فروش کتاب می‌پذیرند. این مدت اغلب سه

ماه است. اگر طی سه ماه کتاب آنها به فروش رفت حق التألیف خود را دریافت می‌کنند. در صورت فروش کتاب، مولفان دانشگاهی چهار نواش ماه پس از فروش، از حق التألیف خود بهره‌مند می‌شوند. انتشارات روزبهان دربارهٔ کتاب‌های داستان به شکل دیگری عمل می‌کنند. این کتاب‌ها شرط زمانی فروش ندارند و حق التألیف آنها بسته به متن کتاب، نام مولف و میزان مخاطبی که می‌تواند داشته باشد، تعیین می‌شود. این حق التألیف بین ۱۵ تا ۲۵ درصد قیمت رولی جلد است.

دلیلی که مدیر انتشارات روزبهان دربارهٔ این تفاوت عنوان می‌کند چنین است: برای داستان در هر طیفی مخاطب پیدا می‌شود. اما کتاب‌های دانشگاهی مخاطبان خاصی خود را دارند و فقط در مدت زمان محدودی به فروش می‌روند.

بین حق التألیف‌های ناشران مختلف نیز تفاوت‌های چشمگیری وجود دارد. به اعتقاد فهیم هاشمی این تفاوت به خاطر توافق بین نویسندگان و ناشران روی می‌دهد. او که از شروع کار در انتشارات روزبهان پیش از دو هزار قرارداد بسته است در این باره می‌گوید: به تعداد طایع جمعاعات، انعقاد حق التألیف تغییر می‌کند.

فهیم هاشمی از افرادی است که گاهی در جلسات انجادهی ناشران شرکت می‌کند. او در این جلسات بارها این نکته تأکید دارد که ناشران از لحاظ اول‌الاعاد قرار داده، مسافت و مسیبت ذاتی خود را به کار بینند. اگر خطمی می‌بینند در اصلاح آن گام بردارند. مدیر انتشارات روزبهان، یک‌طرفه به فاضی نمی‌رود. او می‌گوید: «در هیات‌های حل اختلاف هم با مولفان و مترجمانی

نگاهی به یک تجربه موفق در ایران

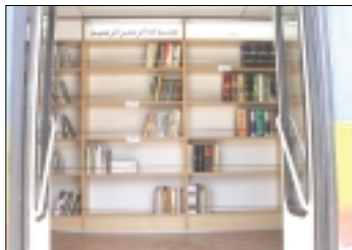
کتابخانه‌ها به میان مردم می‌روند

فهیم قهرمانی

عصر حاضر را از جهات مختلف، نام‌های مختلف داده‌اند. اما شاید بتوان وجه مشترک غالب این نام‌ها را دانی و اطلاعات دانست. در واقع در جهان پیاپی مدرن، آنچه گرفتار است، اطلاعات است و هم آنکه دانای، توانای، جامعه بشری از عصر صنعتی گذشته و وارد اطلاعات یا عصر انفجار اطلاعات شده است. فناوری نوین، روش‌های اطلاع‌رسانی را دگرگون ساخته و نورس‌ها را حاکم ساخته است. اطلاعات و اطلاع‌رسانی و در نهایت انتقال دانش، امروزه صنعتی فراگیر و حیاتی است اما همچنان فاصله اطلاعاتی - یا فاصله طبقاتی بر خوردار از اطلاعات، معضلی حل نشده باقی مانده و این شکاف، موازی و هم‌زمان با انفجار اطلاعات، عمیق و عمیق‌تر هم شده است.

جامعه بشری، با درک اهمیت اطلاعات و از سوی دیگر از گذرایی فرقیابی انکار آن در آینده‌های توسعه‌کننده و سایر سازوکارهای اجتماعی در جوامع برخوردار و فقیر، حرکتی نوین را آغاز کرده که در قالب طرح‌ها و برنامه‌هایی با عنوان جامعه اطلاعات منجلی است. این رویکرد آنچنان اهمیت یافته که برای نسل به آن دو اجلاس جهانی با مدیریت و هدایت سازمان ملل متحد و نهادهای وابسته و همکاری ترتیب داده شده که یکی در دهه‌های پایانی سال ۲۰۰۳ در ژنو برگزار شد و دیگری در نوامبر ۲۰۰۵ در تونس. از این دو اجلاس با عنوان کلی «اجلاس جهانی برای جامعه اطلاعات WSS» به عنوان مهم‌ترین و تاریخی‌ترین اجلاس‌های قرن با حتی تاریخ در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات نام می‌برند که با حضور رهبران سراسر جهان به موضوعات مختلفی می‌پردازد که بشر درگیر آن است. موضوعاتی همچون: فقر، نابرابری جنسیتی، توسعه دانیی محور، آموزش همگانی و توسعه آموزش، دسترسی به اطلاعات و جریان آزاد اطلاع‌رسانی، شکاف دیجیتال، شکاف دانش و... در این میان اما، تنها فناوری‌های نوین و الکترونیکی اطلاع‌رسانی، آنچه فناوری اطلاعات، ارتباطات و ارتباطات نام دارد، مطرح نظر نیست. بلکه برای دستیابی به جامعه اطلاعات و طیفی و شکاف اطلاعاتی و دانش‌شناسی از راه‌ها و رسانه‌ها باید که در یک هم‌کاری و هماهنگی زیجوراز، وارد عمل شوند. کتاب و کتابخانه، نهاد و رسانه‌ای بسیار مهم و تاریخی‌اند که در این فرآیند حرکت جهانی مورد توجه ویژه قرار گرفته‌اند.

در نخستین اجلاس جهانی برای جامعه اطلاعاتی که با شمار اصلی ICTAD (فناوری اطلاعات و ارتباطات) در خدمت توسعه برگزار شد، مباحث عمده و کلیدی پیرامون کتاب و کتابخانه با تجربه کرد که عمدتاً به یافتن راهکارهای مشارکت کتابخانه‌ها به فرآیند توسعه، یافتن راهکارهای نوین کتابداری و اطلاع‌رسانی و همپایری جامعه مدنی و بخش خصوصی در توسعه کتابخانه‌ها می‌پرداخت.

ایجاد پلانتری برای کتابخانه‌ها در جامعه اطلاعات، توسعه مجموعه‌های کتاب مشارکی و اشتراک خرید در کتابخانه‌ها، کتابخانه‌های دیجیتال و دسترسی به اطلاعات از طریق وب، کتابخانه‌های سیار و خدمات اطلاع‌رسانی نوین در کتابخانه‌های عمومی و بی‌وزن سیار سازی (Mobile Project) جمله مفاهیم و رویکردهایی بود که در این اجلاس مورد بررسی قرار گرفت. اما در این میان، بحث کتابخانه‌های سیار، از سوی روش و راهکارهای تجربه شده و جواب‌پس داده است و هم به لحاظ کارکردهایی که دارد، به ویژه در جوامع در حال توسعه بسیار حائز اهمیت است.

کتابخانه سیار چیست؟

کتابخانه سیار در واقع دایره‌ای ساده و کارآمد است: انواع کتب (چه در فرم سنتی و چه در انواع جدید همچون میکرو فیلم و CD) را می‌توان با وسایل نقلیه مختلف و مناسب شرایط به در خانه مردم برد. به امانت داد و اقروخت، کتابخانه سیار همچنین می‌تواند توسط بخش‌های عمومی یا غیردولتی علاقه‌مند به بحث

که برخورد نادرست داشته اند رویه و شده‌ام. هم با ناشرانی که در انعقاد قرارداد، انصاف و رعایت نکرده‌اند. مساله حق التألیف، بسیار پیچیده است و در این مدت زمان اندک نمی توان به آن پرداخت.

حق التألیف قانون خاصی ندارد

حقوق پرداخت حق التألیف در انتشارات نگاه نیز به شکل دیگری است. علیرضا رئیس دانه مدیر این انتشار، در این باره می گوید: «ما با نویسنده قرارداد می بناییم و بسته به نوع کتاب ۵ تا ۲۰ درصد حق التألیف در نظر می گیریم. این حق التألیف سه تا شش ماه پس از چاپ کتاب پرداخت می شود.

بین حق التألیف مترجم‌ها و نویسنده‌ها تفاوت وجود دارد. بالاترین حق التألیف مترجم‌ها ۱۵ درصد قیمت پشت جلد است. اما این میزان برای نویسنده‌گان ۲۰ درصد نیز افزایش می یابد.

رئیس دانیلی درباره تفاوت حق التألیف پرداختن توسط ناشران مختلف می گوید: «هنر ناشر سیاست کاری خاص خود را دارد و معمولاً در این باره بین نویسنده و ناشر توافق ایجاد می شود. او اضافه می کند: «حق التألیف قانون خاصی ندارد که بگویم بر این اساس حق التألیف می پردازیم.

وی درباره حق التألیف می گوید: «ما با ناشران توافق می دهیم. طبیعی است که نویسنده‌های این کتاب‌ها خواهان حق التألیف بیشتری هستند.

توافق بین ناشر و نویسنده

انتشارات عطارد، در زمینه انتشار کتاب‌های تاریخی فعالیت می کند. میرزانه عطاردی مقدم، مدیرعامل انتشارات فقط به چاپ کتاب های خود می پردازد.

او درباره پرداخت حق التألیف می گوید: «حق التألیفی که

برای خود در نظر گرفته‌ام صدی ده قیمت پشت جلد است. وی درباره تفاوت حق التألیف در انتشارات مختلف توضیح می دهد: «اصلاً حساب کتاب ندارد. یک عده موافق مشهور هستند که هر چند بخواهند حق التألیف می گیرند اما به طور کلی این مقوله به توافق ناشر و نویسنده بستگی دارد.

هرچه ناشر بگوید همان می شود

پرداخت به ناشران کوچک و بوجوان و بررسی این موضوع بین آنها هم می تواند تمیز باشد. انتشارات چستان یکی از مراکز است که در این زمینه فعالیت می کند. مهدی محمدی رئیس هیات مدیره این انتشارات درباره نحوه پرداخت حق التألیف می گوید: «کتاب‌های مرجم ما مانند کتاب تاریخ ادبیات کودک ایران، حق التألیف بالایی دارد و شامل ۱۵ درصد قیمت پشت جلد می شود. بقیه کتاب‌ها هم تقریباً به همین میزان حق التألیف دریافت می کنند. پایین ترین میزان پرداختی بین ۱۲ تا ۲۰ درصد است.

وی نیز درباره تفاوت حق التألیف‌ها اضافه دارد که این مقوله از قانون مشخصی تبعیت نمی کند و توافقی است بین ناشر و نویسنده که در نهایت هر چه ناشر بگوید همان می شود.

حق التألیف، قانون مشخصی ندارد و ضرور این بی قانونی بیشتر شامل حال نویسندگان می شود. آنها علاوه بر صحبت در این زمینه ندارند. دانیلی می گوید: «ما هرگز معضلات معیشتی نباشد و به قانون بی قانونی حق التألیف تن ندهم نمی تواند آثار ادبی خوبی خلق کنند.

کتابخانه و آگهی‌ها و ارزش و تبلیغاتی آن در مناطق محروم یا دور افتاده راه اندازی و هدایت شود. به ویژه برای آثاری که قدر به رفتن به کتابخانه‌ها بستگی و انگیزه لازم با عادت به کتابخوانی ندارند، بسیار کارآمد است. در این کتابخانه‌ها می توان منابع متنوع کتابخانه‌ای برای تمامی سطوح دینی، تحصیلی و سنی را در دسترس قرار داد. بسته به نوع و سطح جامعه مخاطب می توان از وسایل نقلیه و ایرادهای رسانه‌ای مختلف بهره برد.

سابقه کتابخانه‌های سیار در ایران

تاریخچه کتابخانه‌های سیار در ایران به دهه ۴۰ هجری شمسی بازمی گردد. در سال ۱۳۲۲ کتابخانه ملی با کمک سازمان سازمان پستکامی موفقی به راه اندازی یک کتابخانه سیار شد و طی آن خودروی کتابخانه سیار را سازمان پستکامی در حدود ۲ هزار کتاب آن را توسعه انتشارات وزارت کشور و کمیسیون ملی یونسکو برای ایران نام، برپا نهاد. از آن کتابخانه‌ها، ماجور و دوست‌شهر تهران از نظر کتابخانه‌ها می‌گردد. به تدریج معهوده اولیه خدمات آن نامی حومه تهران را دربر گرفت. اما متأسفانه بعدها کم‌کم از کیفیت این کتابخانه سیار کاسته شد. استفاده از آن به کلی یاد رفت. به طوری که تا سال ۱۳۶۲ خودروی کتابخانه سیار در گوشه‌ای از خیابان ششمی کتابخانه (ماده ۱۵) بایستاده و جای می‌دهد.

در پاییز سال ۱۳۶۲ با آغاز کار مدیریت جدید کتابخانه، ایده راه اندازی مجدد کتابخانه سیار بی گری شد. خودروی قدیمی تعویض و تعدادی کتاب براساس ضوابط معین جمع آوری شد. این کتابخانه سیار با ظرفیت ۵۵۰۰ کتاب در آبان ماه ۱۳۶۵ آغاز به کار کرد و یک سال بعد کتابخانه سیار شماره ۲ نیز فعال شد که هدف آن تهیه مواد خواندنی برای روستاهای پیرامون تهران بود.

یک تجربه نو

کتابخانه‌های سیار کتابخانه ملی را می توان نخستین گام‌های بزرگی برای توسعه کتابخوانی ازبانی کرد. اما در این مسیر توان دیدنی‌های بخش خصوصی و نهادهای جامعه مدنی را به طور مشخص در این رابطه دنبال کرد. طی سال‌های گذشته گروه مطالعه ایرانیان با تزلزل چشمگیری مواجه بوده و هم اکنون این گروه به طور منسوخ یک دهه‌ای هر روز است.

از سوی دیگر، محدودیت در تعداد کتابخانه‌ها و کمبود کتب عنوانی کتب موجود در بازار نشر، رویکردی مردمی از کتابخوانی به دلیل مسائل مختلف اجتماعی و اقتصادی و گرایش به رسانه‌های صوتی و تصویری، شکاف دانش را حتی در پایتخت ایران بسیار عمیق کرده که به آن ترتیب نیاز به فعالیت شکل‌های جامعه مدنی و بخش خصوصی در این زمینه به شدت احساس می شود.

نخستین نمونه از فعالیت بخش خصوصی در زمینه راه اندازی کتابخانه‌های سیار به شهریور ماه ۱۳۸۳ بازمی گردد. زمانی که انتشارات اما و شمش به مدیریت دکتر سید اصغر ساداتیان ایده را عملی کرد. در این طرح پرسنال آموزش شده در قالب تیم‌های ۴ نفره و تعدادی کتاب را برای مدت ۳۸ ساعت به مردم اعانت می دهد. دکتر اصغر ساداتیان یک روایت عمومی است که مدیریت انتشارات اما و شمش را عهدودار است و این طرح اولین روایتی به‌منه‌فوتی به صورتی کلاسیک خصوصی به اجرا گذاشته است. وی در این رابطه توضیح می دهد: «انتشارات اما و شمش که خود عمدتاً در زمینه پزشکی فعال است، نیز برای فعال، مسئولیت‌پذیری با اعتقاد به تسری، انبساط و حضور را جذب می کند و پس از ارایه آموزشی لازم به ویژه در مورد نحوه برخورد با مردم و رویکردی با احداث غیرمنظوره به عنوان کتابداران کتابخانه سیار، به کار می‌پردازد.

ساتدانان با بیان اینکه وسیله حمل و نقل کتاب‌ها عموماً خودروهای صندوق دار است، می افزاید: «در شرایطی که افراد گروه به در منزل مراجعه می کنند و توضیحات آماده شده را به ساکنین

منزل ارایه می دهند و همراه با کتاب‌ها نیز یک فرم نظرسنجی در مورد اجرای طرح به مردم تحویل داده می شود. پس از ۳۸ ساعت، پرسنل دوباره به منازل که کتاب تحویل گرفته بودند بازمی گردند و کتاب‌ها را جمع آوری می کنند و در صورت تمایل، افراد می توانند کتاب‌های مورد نیاز را به سفارش در می‌دهند. وی می گوید: «۲۶۱ درصد افراد هنوز با این وسیله آشنا هستند و به دلیل بی اعتمادی از تحویل گرفتن کتب خودداری می کنند. با توجه به فرمت ۳۸ ساعته افرادی مطالعه کتاب‌هایی که در قالب این کتابخانه‌ها سیار توزیع می شود، عمدتاً کم حجم، ساده و دارای اطلاعات مفید برای خانواده‌هاست.

در این طرح ابتدا در هر مرحله ۷ کتاب مرتبط با پزشکی به زبان ساده توزیع می شد که این کتاب‌ها در حال حاضر به ۱۶ عنوان در موضوعاتی همچون پزشکی، روانشناسی، درمان، کودکان، جنس، نورشناسی و فرهنگ رسیده است. این کتابخانه سیار هم‌اکنون اکثر مناطق شهر تهران مورد مطالعه که طی برنامه‌ها در آنها اجرای دوره‌ها نیز پوشش گرفته است. اما آثار ساده صدماتی کودکان این کتابخانه‌های سیار را می توان در دو قالب فرهنگی و اطلاعاتی خلاصه کرد. به گفته دکتر ساداتیان، حسن و هنگی این طرح را می توان در افزایش میزان مطالعه و عادات کتابخوانی مردم، ارتقاء سطح بهداشت مردم، جلب اعتماد برای شرکت در امور اجتماعی و ملاحظه و مشاهده کرد. همچنین اجرای این طرح به افزایش بهره‌وری فعالیت‌های انتشاراتی، به کمک ایجاد روش جدیدی برای توزیع و فروش کتاب، بهره‌مندی اقشار آسیب‌پذیر از امکان مطالعه و افزایش سرانه مطالعاتی و جلوگیری از اتلاف وقت خانواده‌ها کمک کند.

مهاکتبه که گفته شد به همراه کتاب‌ها یک فرم نظرسنجی نیز به خانواده‌ها توزیع می شود و تاکنون ۲۰۰۰۰ فرم نظرسنجی تکمیل شده که این فرم‌ها حاوی اطلاعات آماری ارزشمندی از قیل بسیاری‌های مختلف، آشنایی افراد، نیازهای فرهنگی میزان مطالعه، نحوه فرستادن، در عصری که اطلاعات ارزشمندی از کتاب‌ها است. این فرم‌ها می توانند فرم‌های تکمیل شده اطلاعات بازگشتی باشند. به گفته دکتر ساداتیان، آمارها نشان می دهد: در شش ماهه اول اجرای طرح ۵۰ هزار نسخه از ۷ جلد کتاب توزیع شده به فروش رفته است. در حال حاضر ۹۰ درصد از مردم کتاب‌های توزیع شده در طرح کتابخانه سیار را قبول می کنند. که از این تعداد ۸۰ درصد به طوری رایگان کتاب‌ها مطالعه می کنند و ۲۰ درصد نیز اقدام به خرید می کنند. به بیان دیگر هر کتاب به طور متوسط ۸۰۰ نفر خوانده شده و ۲ نفر آن را خریداری‌اند. در همین حال از ابتدای این طرح تاکنون در حدود ۱۳ میلیون و ۱۰۰ هزار جلد کتاب توزیع شده و ۲۰ درصد از کتب انتشارات اما و شمش به فروش رسیده است. که اگر میزان فروش همان ۲۰ درصد باشد، تنها هزینه‌های اجرای طرح پیش از این داده خواهد شد.

این طرح کتابخانه سیار با طرح‌های دیگر نیز تکمیل شده و رویه گسترش است. انتشارات اما و شمش از سال ۱۳۸۳ سیستم سفارش تلفنی کتاب را نیز راه اندازی کرده که در طی آن هر کتابی مربوط به هر نشری طرف ۷۲ ساعت به افراد تحویل داده می شود. همچنین افراد می توانند عضو افتخاری انتشارات شوند و به رایگان در کلاس‌های انتشارات که در زمینه‌های مختلف برگزار می شود، شرکت کنند و یا با مراجعه به انتشارات، هر کتابی را برای مدت یک هفته به امانت بگیرند.

تجربه انتشارات اما و شمش نشان می دهد، یک فعالیت کاملاً مفید فرهنگی و عام المنفعه را می توان پروژه‌ای بهره‌برور به لحاظ اقتصادی نیز دید و نهادهای مدنی و بخش خصوصی می‌تواند با حضور در این عرصه‌ها، ضمن کمک برداشتن در مسیر توسعه فرهنگی و تیل به جامعه دانی محور، منافع بلندمدت و میان مدت خود را نیز تأمین شده ببیند، چه وقتی فعالیت‌های کتابخانه نخواهد شد و اگر کتابی خوانده نشود، هیچ انتشاراتی سودآور نخواهد شد.

کتاب کودک و دانش آموز

روزنامه کتاب هفته
دهخفته کتاب
جمهوری اسلامی ایران

شماره ۲۸، آبان ۱۳۹۵

هفته کتاب از نگاه برگزیدگان کتاب تشویقی سال

نامهایی به آشنایی جلد کتابها

شاید یکی از ویژگی های هفته کتاب معرفی برگزیدگان مختلف حوزه نشر باشد. نویسنده، ناشر، کتابپروش، محقق، کتابخوان و هر فرد نمونه ای که در حوزه کتاب مطرح باشد. افراد برگزیده کتاب سال تشویقی هم جزو دیگر برگزیدگان حوزه های مختلف هفته کتاب هستند که درباره هفته کتاب و ویژگی های این هفته نظرات خود را بیان کرده اند و شاید مثل سایر نشرهای حوزه نشر بر این باورند که در مناسب بودن این هفته برای معرفی کردن کتاب مشکلی نیست اما بهتر است که این کار در طول سال ادامه پیدا کند.

بیژن فرهنگی یکی از برگزیدگان کتاب سال ۸۵ درباره هفته کتاب می گوید: «هر فعالیتی که موجب گسترش فرهنگ مطالعه در میان جامعه شود خوب است و بنابراین هفته کتاب هم زمان مناسبی برای گسترش این فرهنگ است اما بهتر است فعالیت های ما منحصر به یک هفته نباشد و ماه کتاب و سال کتاب هم داشته باشیم.»

فرهنگی معتقد است کتابخوانی یک عادت است و نمی توان با زور یا تشویق آن را ایجاد کرد بلکه این عادت از کودکی و قبل از دبستان با کتاب های مناسب و بعد از آن در دوره های مختلف تحصیل باید در میان بچه های ما ایجاد شود.

بیژن فرهنگی برگزیده کتاب سال ۸۵ می گوید: «محصول مناسب، زمین مناسب می طلبد و زمین مناسب برای بالا رفتن آگاهی در کودکی فراهم می شود. فرهنگی بر این باور است که کتاب باید به شکل یک پدیده وارد زندگی ما شود.»

بیژن فرهنگی درباره نقش نویسندگان در بالا رفتن فرهنگ مطالعه، نویسنده گی را به دو حوزه تقسیم می کند و می گوید: «جدا از کتاب های داستان و شعر که تحویل و خلایق نقش زیادی را در آنها دارد در کتاب های تالیفی که گسترده بودن منابع و بالا بودن میزان دانش مولفان حرف اول را می زند باید گفت مولفان باید عاشق کار خود باشند و با تولید کتاب های موثق بتوانند در راه گسترش فرهنگ مطالعه نقش بسزایی داشته باشند.»

بیژن فرهنگی در این دوره برای تالیف کتاب «ترم آب در گذر زمان» مروری بر سازه های آبی ایران زمین از گذشته های دور تا به امروز به عنوان یکی از برگزیدگان کتاب سال مورد تقدیر قرار گرفت.

این کتاب که در گذشته از سوی یونسکو، کتابخانه ملی کنگره آمریکا، بیشتر مراکز علمی جهان از جمله در کتابخانه ملی فرانسه به عنوان کتاب استثنایی مورد تقدیر جهانی قرار گرفت به دو زبان انگلیسی و فارسی تالیف شده است. بیژن فرهنگی این کتاب را در ۹ فصل تدوین کرده که فرهنگ و تاریخ ایران زمین و کاربرد های آب در مواد مختلف معماری و شهرسازی از دیرباز تا امروز را شامل می شود. در این کتاب به آب و پلورهای مردمی و سنت های آن هم پرداخته شده است.

بیژن فرهنگی سه سال بر روی تالیف این کتاب کار کرده است و معتقد است یکی از بخش های مهم کتاب، توجه به همه منابع موجود در این زمینه برای تالیف کتاب بوده است.

یک سلام و یک دیروید

مرتضی امیری استفاده هم شعری است که برای کتاب «چین کلاغ» تقدیر شد؛ یکی از برگزیدگان کتاب های

تشویقی سال. به اعتقاد استفاده در هفته کتاب می توان فضای شگافی از کتاب و کتابخوانی ارائه داد و این فرصت به نوعی فرصت یک سلام و دیدار با کتاب است.

مرتضی امیری استفاده می گوید: «در این فرصت استفاده های مختلفی مجال بروز پیدا می کنند. امیری استفاده می گوید: «در هفته کتاب فرصتی برای نویسندگان ایجاد می شود تا با مشتاقان کتاب، مولفان و نویسندگان دیگر از نزدیک دیدار داشته باشند و این فرصت خوبی برای ارزیابی آنهاست.»

چین کلاغ مجموعه ۴۴ قصیده واره است که در سال ۸۵ منتشر شده است.

شناسایی کتاب های خوب یک ضرورت

همین گرمی نویسنده کتاب «شاهدنامه» که در بخش

دفاع مقدس را در ۱۵ جلد به صورت ۳۰۰۰ بیت منتشر کرده است گرمی درباره کتابش می گوید: «شاهدنامه چیزی است که من در ۸ سال جنگ دیدم.»

لزوم تشویق جوانان

یکی دیگر از کتاب های تشویقی سال، کتاب ۳ جلدی جامع بهداشت عمومی بود که در سال ۱۳۸۳ برای اولین بار از زیر چاپ خارج شد. این کتاب درباره بهداشت عمومی، بهداشت، حره ای، بهداشت محیط، بهداشت خانواده، و... تالیف شده است و مورد استفاده دانشجویان رشته های مختلف پزشکی و بهداشت قرار می گیرد. به گفته یکی از مولفان این کتاب کار این کتاب حدود سه سال به طول انجامید و برای تهیه مقالات مختلف از وجود بیش از ۸۰ نفر از اساتید دانشگاه های مختلف علوم پزشکی کشور استفاده شده است.

مولفان این کتاب را روی اینترنت قرار دادند تا تمامی مخاطبان بدون هیچ محدودیتی از این کتاب استفاده کنند. یکی دیگر از کارهایی که مولفان برای در دسترس بودن این کتاب انجام داده اند، چشم پویش از حق تالیف کتاب بوده است تا کتاب ارزان قیمت تر در اختیار مخاطبان قرار گیرد.

حاجتی یکی از مولفان این کتاب که مسئولیت مدیریت دانشگاه بهداشت دانشگاه شهید بهشتی را برعهده دارد درباره جزئیات هفته کتاب به مسئولان و مولفان می گوید: «تشویق، تقدیر و حتی ترویج (اگر لازم باشد)، از جمله است و انسان به هر مرحله و مقامی که برسد نیاز به تشویق و راهنمایی دارد، مخصوصاً تشویق.»

حاجتی ضمن تشکر از دست اندرکاران برگزاری هفته کتاب اظهار داشت که بهتر است تشویق ها بیشتر به سوی افرادی که تازه شروع به ترجمه و تالیف کرده اند جهت دهمی شود و از افراد بنام به شکل دیگری تقدیر شود.

حاجتی می گوید: شاید اطلاع رسانان هفته کتاب باید به شکل وسیع تری صورت بگیرد چرا که برای مثال این هفته باید در دانشگاه ها برگزار شود و مسئولان دانشگاه ها از وقوع این امر اطلاع داشته باشند.

خادمان نشر هدیه ویژه هیات داران را به عنوان تلاشگر ادبیات حوزه و دفاع مقدس دریافت کرده هفته کتاب را فرصت مناسبی برای معرفی کتاب می داند.

گرمی معتقد است: «کمیت کتاب انقدر موثر نیست که کیفیت.»

همین گرمی می گوید: یکی از دلایلی که در گذشته شاهکارهای بوعلی سینا و ابوریحان و خیریه مطرح بود کتاب های زیاد نبود بلکه کتاب ها کیفیت خوبی داشتند. گرمی بر این باور است که حدود ۶۰۰ یا ۷۰۰ سال گذشته در مدارس و مکاتب قدیمی، گلستان به عنوان فارسی درس داده می شد، این کتاب ها، کتاب های مناسبی بودند.

همین گرمی می گوید: بهتر است در هفته کتاب، کتاب های خوب شناسایی شوند و کتاب های خوب را نشتر و بسط دهیم.

گرمی در مورد نقش نویسندگان در ایجاد و معرفی کتاب مناسب می گوید: «این مسأله روشن است که هر چه نویسنده بهتر باشد کتاب بهتری هم تولید می شود که امکان معرفی شدن را دارد.»

همین گرمی بیش از ۲۰۰۰ جلد کتاب را در برنامه کاری خود دارد. در کتاب شاهدنامه تاریخ ۸ ساله

کتاب پیشنهادی
روزنامه کتاب هفته
فرهنگه کتاب
جمهوری اسلامی ایران

کتاب پیشنهادی
صاحب امتیاز:
خانه کتاب ایران
سردبیر:
پدرام پاک آیین
نشان:
شعبان قائم مقام فراهانی
اول نشر (مجم)
شماره ۹، طبقه دوم
تلفن: ۸۸۳۳۵۳۴
۸۳۳۷۶۵۹